

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/20-01/165

URBROJ: 65-21-09

Zagreb, 18. lipnja 2021.

P.Z. br. 92

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 18. lipnja 2021. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda i državnog tajnika Darka Nekića.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/20-01/97
URBROJ: 50301-29/09-21-8

Zagreb, 18. lipnja 2021.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda i državnog tajnika Darka Nekića.

 PREDSJEDNIK
3
Sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O CIVILNIM STRADALNICIMA IZ DOMOVINSKOG RATA**

Zagreb, lipanj 2021.

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O CIVILNIM STRADALNICIMA IZ DOMOVINSKOG RATA**

DIO PRVI

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, a polazeći od sljedećih vrednota:

1. temelj suvremene Republike Hrvatske, kao samostalne, nezavisne, suverene i demokratske države, pobjeda je hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog naroda u pravednom, legitimnom, obrambenom i oslobodilačkom Domovinskom ratu
2. temeljne vrijednosti Domovinskog rata su uspostava i obrana državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske, za što su najzaslužniji hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su vođeni domoljubljem stali u obranu slobode, demokracije i zajedništva hrvatskog naroda, poštujući najveću razinu etike ratovanja i načela ratnog prava i
3. hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i hrvatski narod branili su i obranili Republiku Hrvatsku unutar međunarodno priznatih granica od oružane agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora i Jugoslavenska narodna armija s oružanom pobunom dijela srpskog pučanstva u Republici Hrvatskoj.

Članak 2.

- (1) Prava prema ovome Zakonu mogu ostvariti državljani Republike Hrvatske.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, strani državljani mogu ostvariti prava prema ovome Zakonu:

1. ako su u trenutku stradavanja imali prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno ako je osoba iza koje podnose zahtjev za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu u trenutku stradavanja imala prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske i
2. ako ih ne ostvaruju od države čiji su državljani ili od države na čijem području imaju prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu, a državljani Republike Hrvatske koji imaju i strano državljanstvo ako ih ne ostvaruju od druge države čiji su državljani.

Članak 3.

(1) Civilni stradalnici iz Domovinskog rata pod uvjetima određenim ovim Zakonom mogu ostvariti sljedeća prava:

- a) Prava invalida po osnovi oštećenja organizma:
 1. osobna invalidnina

2. dodatak za njegu i pomoć druge osobe
3. ortopedski dodatak
4. posebni dodatak
5. pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila i
6. profesionalna rehabilitacija.

b) Prava po osnovi gubitka ili nestanka člana obitelji:

1. obiteljska invalidnina
2. povećana obiteljska invalidnina
3. uvećana obiteljska invalidnina
4. obiteljska invalidnina nakon smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine i
5. novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine.

c) Ostala prava:

1. novčana naknada za civilne stradalnike iz Domovinskog rata
2. pravo na jednokratnu novčanu pomoć
3. dodatak za pripomoć u kući
4. pravo na besplatne udžbenike
5. pravo na stipendiju
6. prednost pri smještaju u učeničke, odnosno studentske domove
7. pravo na prednost pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta
8. prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi
9. pravo na korištenje usluga veteranskih centara
10. pravo na psihosocijalnu pomoć
11. pravo na pravnu pomoć
12. posebni staž
13. oslobođanje plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta
14. oslobođenje od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi i
15. pravo na troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka ekshumiranih i identificiranih civilnih osoba nestalih u Domovinskom ratu na području Republike Hrvatske.

(2) Primanja ostvarena na temelju prava iz točke a) podtočaka 1. do 5., točke b), točke c) podtočaka 1. do 5. i podtočke 15. ovoga članka izuzimaju se od ovrhe.

Članak 4.

Na pitanja u vezi s pravima iz ovoga Zakona, uvjetima za stjecanje, korištenje i prestanak tih prava, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se propisi kojima se uređuju odnosna prava.

Članak 5.

(1) Statuse i prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti:

1. pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi koji su sudjelovali u oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku i svi koji su na bilo koji

drugi način pomagali neprijatelju, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja ili

2. osobe koje su prema kaznenoj evidenciji koju vodi tijelo državne uprave nadležno za pravosuđe osuđene pravomoćnom sudskom presudom za kaznena djela iz GLAVE TRIDESET DRUGE (XXXII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE DVANAESTE (XII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 11/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05. – ispravak, 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE ČETRANAESTE (XIV.) KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 31/93., 39/93., 108/95., 16/96. i 28/96.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE DEVETANAESTE (XIX.) KRIVIČNA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 32/93., 38/93., 16/96. i 28/96.) počinjena za vrijeme obrane suvereniteta Republike Hrvatske, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja ili
3. osobe koje su prema kaznenoj evidenciji koju vodi tijelo državne uprave nadležno za pravosuđe osuđene pravomoćnom sudskom presudom za kaznena djela iz GLAVE DEVETE (IX.) KAZNENA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I LJUDSKOG DOSTOJANSTVA Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE TRINAESTE (XIII.) KAZNENA DJELA PROTIV VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 11/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05. – ispravak, 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE PETANAESTE (XV.) KRIVIČNA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOGA PRAVA Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 31/93., 39/93., 108/95., 16/96. i 28/96.) počinjena za vrijeme obrane suvereniteta Republike Hrvatske, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja.

(2) Statuse i prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti ni osobe koje su se same ranile radi izbjegavanja vojne obveze.

Članak 6.

(1) Članovima obitelji, u smislu ovoga Zakona, smatraju se bračni ili izvanbračni drug i djeca (u daljnjem tekstu: članovi uže obitelji) te roditelji (u daljnjem tekstu: članovi šire obitelji).

(2) Status izvanbračne zajednice iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.

(3) Pojam djeteta, u smislu ovoga Zakona, obuhvaća dijete rođeno u braku, dijete rođeno izvan braka, posvojenika i pastorka.

(4) Pastorak, u smislu ovoga Zakona, je osoba koja nema živog jednog od roditelja ili su roditelju lišena prava na roditeljsku skrb pravomoćnom presudom nadležnog suda, a stradalnik ga je uzdržavao najmanje godinu dana prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

(5) Pojam roditelja, u smislu ovoga Zakona, obuhvaća biološkog roditelja, posvojitelja, očuha i maćehu.

(6) Očuh ili maćeha ostvaruju prava propisana ovim Zakonom za roditelje:

- a) ako nema živog oca ili majke ili im je oduzeta roditeljska skrb i
- b) ako su stradalnika uzdržavali ili je stradalnik njih uzdržavao najmanje pet godina prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

Članak 7.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

DIO DRUGI

CIVILNI STRADALNICI IZ DOMOVINSKOG RATA

Članak 8.

Civilni stradalnici iz Domovinskog rata, u smislu ovoga Zakona, su civilni invalidi iz Domovinskog rata i civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu, odnosno članovi uže i šire obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu koji mogu ostvariti prava prema ovom Zakonu.

Članak 9.

(1) Civilni invalid iz Domovinskog rata je osoba kojoj je organizam oštećen za najmanje 20 % zbog rane ili ozljede koju je dobila:

- a) uslijed zatočenja u logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu od strane pripadnika, pomagača, suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., odnosno drugih događaja lišenja slobode u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata
- b) u vezi s ratnim događajima iz Domovinskog rata (uslijed korištenja sredstava i metoda kojima se izvode ratne operacije kao što su bombardiranje, eksplozija minsko-eksplozivnih sredstava, zalutali metak i sl.) u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996.
- c) od eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih nakon završetka ratnih operacija u Domovinskom ratu ili
- d) uslijed eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava ili uporabe vatrenog oružja, u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., izvan ratnih operacija, ali u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

(2) Civilni invalid iz Domovinskog rata je i osoba kojoj je organizam oštećen najmanje 60 % zbog bolesti, a bolest je, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna posljedica zatočenja u logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu od strane pripadnika, pomagača, suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., odnosno drugih događaja lišenja slobode u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

(3) Civilni invalid iz Domovinskog rata koji po osnovi bolesti stekne i koristi prava po ovom Zakonu ili ranijim propisima najmanje pet godina, zadržava status civilnog invalida iz Domovinskog rata ako mu se oštećenje organizma smanji ispod 60 %, ali ne niže od 20 %.

(4) Prava iz ovoga Zakona mogu ostvariti civilni invalidi iz Domovinskog rata kojima je priznat status civilnog invalida iz Domovinskog rata.

Članak 10.

(1) Civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu su:

- a) civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona
- b) civilne osobe koje su od rane, ozljede ili bolesti dobivene pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona umrle do 30. lipnja 1997.

(2) Prava iz ovoga Zakona mogu ostvariti članovi obitelji osoba iz stavka 1. ovoga članka kojima je priznat status člana obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

DIO TREĆI

PRAVA CIVILNIH STRADALNIKA

Poglavlje I.

PRAVA PO OSNOVI OŠTEĆENJA ORGANIZMA

Članak 11.

Civilni invalidi iz Domovinskog rata imaju po osnovi oštećenja organizma, uz uvjete propisane ovim Zakonom, pravo na:

- a) osobnu invalidninu
- b) dodatak za njegu i pomoć druge osobe
- c) ortopedski dodatak
- d) posebni dodatak
- e) pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila i
- f) profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 12.

(1) Radi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona, civilni invalidi iz Domovinskog rata se razvrstavaju prema utvrđenom postotku oštećenja organizma u deset skupina:

- I. skupina - invalidi sa 100 % oštećenja organizma kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć druge osobe
- II. skupina - invalidi sa 100 % oštećenja organizma kojima za redovan život nije potrebna njega i pomoć druge osobe
- III. skupina - invalidi sa 90 % oštećenja organizma
- IV. skupina - invalidi sa 80 % oštećenja organizma
- V. skupina - invalidi sa 70 % oštećenja organizma
- VI. skupina - invalidi sa 60 % oštećenja organizma
- VII. skupina - invalidi sa 50 % oštećenja organizma
- VIII. skupina - invalidi sa 40 % oštećenja organizma
- IX. skupina - invalidi sa 30 % oštećenja organizma
- X. skupina - invalidi sa 20 % oštećenja organizma.

(2) Pri ocjenjivanju postotka oštećenja organizma u svrhu priznavanja statusa civilnog invalida iz Domovinskog rata koji je zadobio više oštećenja organizma pod različitim okolnostima uzimaju se u obzir sva takva oštećenja organizma, a status se određuje prema oštećenju organizma za koje se, pri ocjenjivanju ukupnog postotka oštećenja, utvrdi najveći postotak, osim ako se invalid ne odluči drukčije izjavom na zapisnik kod tijela koje vodi postupak.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka u obzir se uzimaju sljedeća oštećenja organizma:

- a) oštećenja nastala na odsluženju obveznoga vojnog roka
- b) oštećenja zadobivena kao mirnodopski vojni invalid u vezi s ratnim događajima i
- c) oštećenja zadobivena kao hrvatski ratni vojni invalid iz Domovinskog rata bez obzira na to je li to oštećenje zadobiveno prije ili nakon priznavanja statusa civilnog invalida Domovinskog rata.

(4) Pri utvrđivanju postotka oštećenja organizma osobama kojima je oštećenje organizma nastalo kao posljedica pogoršanja, odnosno pojave bolesti uzima se odgovarajući postotak od cjelokupnog oštećenja organizma s tim da po toj osnovi utvrđeni postotak oštećenja organizma ne može iznositi više od 80 %.

ODJELJAK A

OSOBNA INVALIDNINA

Članak 13.

(1) Osobna invalidnina određuje se civilnom invalidu iz Domovinskog rata prema skupini oštećenja organizma u koju je razvrstan i pripada mu u mjesečnom iznosu.

(2) Osnovica za određivanje osobne invalidnine određuje se u iznosu od 115 % proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: proračunska osnovica).

(3) Mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. do X. skupine određuje se u postotku od osnovice iz stavka 2. ovoga članka i to:

SKUPINA	POSTOTAK
I.	100,00
II.	73,00
III.	55,00
IV.	41,00
V.	29,00
VI.	18,00
VII.	12,00
VIII.	6,00
IX.	4,00
X.	3,00

ODJELJAK B

DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ DRUGE OSOBE

Članak 14.

(1) Pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe imaju:

1. civilni invalidi iz Domovinskog rata I. skupine i
2. civilni invalidi iz Domovinskog rata II., III. i IV. skupine kojima je organizam oštećen i neovisno o oštećenju organizma iz članka 12. ovoga Zakona, a koje je oštećenje zajedno s oštećenjem organizma iz članka 12. ovoga Zakona jednako oštećenju organizma invalida I. skupine.

(2) Invalidi iz stavka 1. ovoga članka radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe razvrstavaju se u dva stupnja:

1. I. stupanj - civilni invalidi iz Domovinskog rata I. do IV. skupine, koji su potpuno nesposobni za obavljanje svih životnih potreba i kojima je potrebna neprekidna njega i pomoć od druge osobe i
2. II. stupanj - ostali civilni invalidi iz Domovinskog rata iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 15.

(1) Osnovica za određivanje dodatka za njegu i pomoć druge osobe određuje se u iznosu od 115 % proračunske osnovice.

(2) Dodatak za njegu i pomoć druge osobe iznosi mjesečno:

- a) za I. stupanj 100 % od osnovice
- b) za II. stupanj 66 % od osnovice.

ODJELJAK C

ORTOPEDSKI DODATAK

Članak 16.

(1) Pravo na ortopedski dodatak imaju civilni invalidi iz Domovinskog rata kojima je oštećenje organizma utvrđeno zbog težih tjelesnih oštećenja koja su neposredna posljedica dobivene rane, ozljede ili bolesti koja je uzrokovala amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta ili potpuni gubitak vida na oba oka.

(2) Oštećenja organizma iz stavka 1. ovoga članka razvrstavaju se u četiri stupnja prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

Članak 17.

(1) Osnovica za određivanje ortopedskog dodatka određuje se u iznosu od 115 % proračunske osnovice.

(2) Ortopedski dodatak iznosi mjesečno:

- a) za I. stupanj 29 % od osnovice
- b) za II. stupanj 22 % od osnovice
- c) za III. stupanj 14 % od osnovice i
- d) za IV. stupanj 7 % od osnovice.

(3) Ortopedski dodatak iz stavka 2. točke a) ovoga članka povećava se za 25 % invalidu kod kojega postoji kombinacija dvaju ili više oštećenja I. stupnja.

ODJELJAK D

POSEBNI DODATAK

Članak 18.

(1) Korisnik prava na osobnu invalidninu ima pravo na posebni dodatak u iznosu od 50 % pripadajućeg iznosa osobne invalidnine ako nije u radnom odnosu, ne prima mirovinu i naknadu plaće od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju kao i tijekom profesionalne rehabilitacije.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, korisnici osobne invalidnine koji su u trenutku nastanka oštećenja organizma bili maloljetni, imaju pravo na posebni dodatak u iznosu od 50 % osnovice iz članka 13. stavka 2. ovoga Zakona bez obzira na uvjete iz stavka 1. ovoga članka.

ODJELJAK E

PRAVO NA NAKNADU TROŠKA PRILAGODBE OSOBNOG AUTOMOBILA

Članak 19.

(1) Civilni invalidi iz Domovinskog rata I. do IV. skupine imaju pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila u njihovu vlasništvu, po priloženom originalnom računu o obavljenoj prilagodbi, najranije u petoj godini od posljednje prilagodbe.

(2) Naknada troška prilagodbe iz stavka 1. ovoga članka neće se isplatiti korisniku, nego će se sredstva direktno potrošiti namjenski za obavljenju prilagodbu, isplatom izdavatelju računa koji je obavio prilagodbu.

(3) Obavljena prilagodba osobnog automobila iz stavka 1. ovoga članka mora odgovarati potrebi odnosno vrsti oštećenja organizma civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine, što se utvrđuje nalazom liječničkog vijeća iz članka 77. ovoga Zakona.

ODJELJAK F

PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Članak 20.

(1) Civilni invalid iz Domovinskog rata kod kojeg je uzrok invalidnosti djelomično ili u cijelosti posljedica rane, ozljede, bolesti, pogoršanja bolesti na osnovi kojih je stekao svojstvo civilnog invalida iz Domovinskog rata, a kod kojeg postoji preostala radna sposobnost, ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju, uključujući osposobljavanje za obavljanje posla za koje se traži stručna sprema viša od njegove, bez obzira je li mu nakon profesionalne rehabilitacije osigurano zaposlenje.

(2) O pravu na profesionalnu rehabilitaciju za nezaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka u prvom stupnju rješava područna ustrojstvena jedinica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u kojoj je nezaposlena osoba s invaliditetom prijavljena kao nezaposlena, a o žalbi protiv rješenja u drugom stupnju rješava središnja ustrojstvena jedinica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sukladno odredbama propisa o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

(3) O pravu na profesionalnu rehabilitaciju za zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka rješava Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje sukladno propisu o pravima iz mirovinskog osiguranja.

POGLAVLJE II.

PRAVA PO OSNOVI GUBITKA ILI NESTANKA ČLANA OBITELJI

Članak 21.

(1) Članovi uže i šire obitelji civilnih osoba poginulih ili umrlih u Domovinskom ratu, uz uvjete propisane ovim Zakonom, mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu, povećanu obiteljsku invalidninu i uvećanu obiteljsku invalidninu.

(2) Pravo na obiteljsku invalidninu, uz uvjete propisane ovim Zakonom, imaju i bračni ili izvanbračni drug i djeca te roditelji civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti koristio dodatak za njegu i pomoć druge osobe.

(3) Članovi uže i šire obitelji civilnih osoba nestalih u Domovinskom ratu imaju uz uvjete propisane ovim Zakonom pravo na mjesečnu novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane obiteljske invalidnine i uvećane obiteljske invalidnine.

ODJELJAK A

OBITELJSKA INVALIDNINA

Članak 22.

(1) Članovi uže obitelji civilnih osoba poginulih ili umrlih u Domovinskom ratu pravo na obiteljsku invalidninu mogu ostvariti pod sljedećim uvjetima:

1. bračni ili izvanbračni drug stječu pravo na obiteljsku invalidninu kada navrše 50 godina ili ranije ako su nesposobni za privređivanje
2. djeca, posvojenici i pastorčad - do navršene 15. godine života odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovitog obrazovanja, ali najkasnije do navršene 26. godine života, a ako su nesposobni za privređivanje, dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno za vrijeme redovitog obrazovanja, prije navršene 26. godine života i
3. djeca koja završe redovito trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, a nastave školovanje u četvrtom razredu u redovitom školovanju ili po programu za obrazovanje odraslih, zadržavaju to pravo ako nisu zaposleni.

(2) U slučaju iz stavka 1. točke 2. ovoga članka ako je zbog bolesti došlo do prekida, mirovanja ili u drugom slučaju spriječenosti u ispunjavanju školskih odnosno studentskih obveza u punom opsegu po službenoj odluci škole odnosno visokog učilišta, pravo na obiteljsku invalidninu ove osobe mogu koristiti i za vrijeme trajanja bolesti do navršene 26. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog bolesti izgubile od redovitog školovanja, ako je redovito školovanje nastavljeno prije 26. godine života.

(3) Ako užu obitelj čine bračni drug s jednim članom ili više članova obitelji iz stavka 1. točke 2. ovoga članka, bračni drug ima pravo na obiteljsku invalidninu kao sukorisnik

s njima, bez obzira na uvjete iz stavka 1. točke 1. ovoga članka i to dok i jedno dijete od te djece ima pravo na obiteljsku invalidninu.

(4) Obiteljsku invalidninu pastorčad može ostvariti ako ih je osoba od koje izvode pravo uzdržavala najmanje posljednju godinu dana prije smrti.

Članak 23.

(1) Nesposobnima za privređivanje prema ovom Zakonu smatraju se:

1. osobe kada navršše 50 godina života odnosno mlađe osobe kod kojih se utvrdi nesposobnost za privređivanje koju utvrđuje liječničko vijeće iz članka 77. ovoga Zakona, a prema kriterijima medicinske znanosti imajući u vidu zanimanje i godine života
2. dijete do navršenih 15 godina života odnosno za vrijeme školovanja, ali najkasnije do navršenih 26 godina života, a ako je nesposobno za samostalan život i rad, prema kriterijima medicinske znanosti, za vrijeme dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršenih 15 godina života odnosno za vrijeme školovanja prije navršenih 26 godina života i
3. bračni drug iza preminule osobe od koje izvodi pravo, ako je nakon smrti te osobe ostalo jedno ili više djece prema kojima obavlja roditeljsku dužnost, dok su ta djeca nesposobna za samostalan život i rad, sukladno točki 2. ovoga stavka.

(2) Dijete iz stavka 1. točke 2. ovoga članka koje prekine školovanje zbog bolesti koju je utvrdila nadležna zdravstvena ustanova smatra se nesposobnim za samostalan život i rad i za vrijeme trajanja bolesti do navršenih 26 godina života, kao i nakon te godine, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog te bolesti izgubilo od školovanja, ako je školovanje nastavljeno prije navršenih 26 godina.

Članak 24.

(1) Roditelji imaju pravo na obiteljsku invalidninu iako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo.

(2) Očuh, maćeha i posvojitelji, koji su osobu od koje izvode pravo uzdržavali ili ih je ta osoba uzdržavala najmanje pet godina prije smrti, imaju također pravo na obiteljsku invalidninu iako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo.

(3) Očuh, maćeha ili posvojitelj koji ispunjava uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu isključuje roditelja koji nije izvršavao roditeljsku dužnost prema osobi od koje bi izvodio pravo, te mu je roditeljska skrb oduzeta odlukom suda u izvanparničnom postupku.

Članak 25.

(1) Osnovica za određivanje visine obiteljske invalidnine određuje se u iznosu od 115 % proračunske osnovice.

(2) Obiteljska invalidnina za jednog člana obitelji iz članaka 22. i 24. ovoga Zakona iznosi 40 % mjesečno od osnovice iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ako pravo na obiteljsku invalidninu ostvaruje više članova obitelji, za svakog sukorisnika iznos obiteljske invalidnine iz stavka 2. ovoga članka povećava se za 50 %.

Članak 26.

(1) Ako obiteljsku invalidninu koriste dva ili više članova obitelji, obiteljska invalidnina pripada sukorisnicima u jednakim dijelovima.

(2) Članovi obitelji koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu po osnovi dviju ili više osoba imaju pravo na obiteljsku invalidninu, u nesmanjenom iznosu, za svaku od tih osoba.

(3) Pravo na obiteljsku invalidninu imaju, uz uvjete propisane ovim Zakonom, i korisnici osobne invalidnine.

ODJELJAK B

POVEĆANA OBITELJSKA INVALIDNINA

Članak 27.

(1) Pravo na obiteljsku invalidninu određenu po članku 25. stavku 2. ovoga Zakona, povećanu za 50 % ima:

1. roditelj čije je jedino dijete poginulo ili umrlo u Domovinskom ratu
2. roditelj koji je imao i druge djece, a koja su sva poginula ili umrla u Domovinskom ratu do podnošenja zahtjeva za povećanu obiteljsku invalidninu
3. bračni ili izvanbračni drug osobe poginule ili umrle u Domovinskom ratu koji nema djece, odnosno ima jedno ili više djece koja su sva nesposobna za privređivanje uz uvjet da je ta nesposobnost nastala prije 15. godine života odnosno prije 26. godine ako je dijete bilo na redovitom školovanju
4. bračni ili izvanbračni drug osobe poginule ili umrle u Domovinskom ratu koji je imao djece, a koja su sva poginula ili umrla do podnošenja zahtjeva za povećanu obiteljsku invalidninu i
5. dijete bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja, čiji je jedan roditelj život izgubio u Domovinskom ratu, neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja ili razlogu lišenja roditeljske skrbi drugog roditelja.

(2) Ako se obiteljskom invalidninom iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka koriste oba roditelja kao sukorisnici, iznos obiteljske invalidnine određene po članku 25. stavku 3. ovoga Zakona povećava se za 50 %.

(3) Ako se obiteljskom invalidninom iz stavka 1. točke 5. ovoga članka koristi više djece - sukorisnika obiteljske invalidnine, iznos obiteljske invalidnine određen po članku 25. stavku 3. ovoga Zakona povećava se za 50 %.

ODJELJAK C**UVEĆANA OBITELJSKA INVALIDNINA****Članak 28.**

(1) Pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu, uz pravo na obiteljsku invalidninu, ima:

1. roditelj čije je jedino dijete poginulo ili umrlo u Domovinskom ratu
2. roditelj koji je imao i druge djece, a koja su sva poginula ili umrla do podnošenja zahtjeva za uvećanu obiteljsku invalidninu
3. bračni ili izvanbračni drug osobe poginule ili umrle u Domovinskom ratu koji nema djece, odnosno ima jedno ili više djece koja su sva nesposobna za privređivanje uz uvjet da je ta nesposobnost nastala prije 15. godine života odnosno prije 26. godine ako je dijete bilo na redovitom školovanju
4. bračni ili izvanbračni drug osobe poginule ili umrle u Domovinskom ratu koji je imao djece, a koja su sva poginula ili umrla do podnošenja zahtjeva za uvećanu obiteljsku invalidninu i
5. dijete bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja, čiji je jedan roditelj poginuo ili umro u Domovinskom ratu, neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja ili razlogu lišenja roditeljske skrbi drugog roditelja.

(2) Uvećana obiteljska invalidnina iz stavka 1. ovoga članka iznosi 34,50 % osnovice iz članka 25. stavka 1. ovoga Zakona.

(3) Ako više osoba iz stavka 1. ovoga članka ispunjava uvjete za priznavanje prava na uvećanu obiteljsku invalidninu, uvećana obiteljska invalidnina u iznosu iz stavka 2. ovoga članka, pripada svakoj od njih.

Članak 29.

Korisnici koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na uvećanu obiteljsku invalidninu po osnovi dviju ili više osoba imaju pravo na tu invalidninu samo iza jedne osobe.

ODJELJAK D**OBITELJSKA INVALIDNINA NAKON SMRTI CIVILNOG INVALIDA
IZ DOMOVINSKOG RATA I. do IV. SKUPINE****Članak 30.**

(1) Bračni i izvanbračni drug te djeca civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe po osnovi oštećenja organizma ima, uz uvjete iz članka 22. stavka 1. ovoga Zakona, pravo na obiteljsku invalidninu.

(2) Pravo na obiteljsku invalidninu pod uvjetima iz ovoga Zakona, imaju i roditelji civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti koristio dodatak za njegu i pomoć druge osobe po osnovi oštećenja organizma, ako niti jedan član uže obitelji ne koristi to pravo i ako im je on bio jedino dijete.

Članak 31.

Obiteljska invalidnina nakon smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe, za jednog člana obitelji iznosi 25 % mjesečno od osnovice iz članka 25. stavka 1. ovoga Zakona.

Članak 32.

Ako pravo na obiteljsku invalidninu nakon smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. od IV. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe, ostvaruje više članova obitelji, za svakog sukorisnika iznos obiteljske invalidnine iz članka 31. ovoga Zakona povećava se za 50 %.

Članak 33.

Ako pravo na obiteljsku invalidninu nakon smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe koriste dva ili više člana obitelji obiteljska invalidnina pripada sukorisnicima u jednakim dijelovima.

ODJELJAK E

NOVČANA NAKNADA U IZNOSU OBITELJSKE INVALIDNINE, POVEĆANE I UVEĆANE OBITELJSKE INVALIDNINE

Članak 34.

(1) Članovi uže i šire obitelji civilnih osoba nestalih u Domovinskom ratu imaju pravo na mjesečnu novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane obiteljske invalidnine i uvećane obiteljske invalidnine koju bi ostvarili kao članovi obitelji civilnih osoba poginulih ili umrlih u Domovinskom ratu, sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Ako su naknadu iz stavka 1. ovoga članka ostvarili bračni ili izvanbračni drug i/ili djeca civilne osobe nestale u Domovinskom ratu, roditelji imaju pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine koju bi ostvarili kao roditelji djeteta poginulog ili umrlog u Domovinskom ratu.

Članak 35.

(1) Članovi obitelji iz članka 34. ovoga Zakona stječu pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane obiteljske invalidnine i uvećane obiteljske invalidnine i sva ostala prava iz ovoga Zakona kao i članovi obitelji civilnih osoba umrlih ili poginulih pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona pod uvjetima i u postupku utvrđenim za članove obitelji civilnih osoba poginulih ili umrlih u Domovinskom ratu, osim prava na obiteljsku invalidninu.

(2) Članovima obitelji iz članka 34. ovoga Zakona nakon identifikacije nestale osobe ili proglašenja nestale civilne osobe umrlom prestaje pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane obiteljske invalidnine i uvećane obiteljske invalidnine te ostvaruju pravo na obiteljsku invalidninu na sljedeći način:

- a) po službenoj dužnosti u kontinuitetu nakon prestanka prava na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, nakon identifikacije nestale osobe ili
- b) temeljem podnesenog zahtjeva, sukladno ovom Zakonu, a nakon pravomoćnosti rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom.

POGLAVLJE III.

OSTALA PRAVA

ODJELJAK A

NOVČANA NAKNADA ZA CIVILNE STRADALNIKE IZ DOMOVINSKOG RATA

Članak 36.

(1) Pravo na novčanu naknadu za civilne stradalnike iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: novčana naknada) mogu ostvariti:

1. civilni invalidi iz Domovinskog rata
2. djeca kojima je priznat status člana obitelji poginule, umrle ili nestale osobe u Domovinskom ratu i
3. korisnici obiteljske invalidnine ili novčane naknade u iznosu obiteljske invalidnine iz ovoga Zakona.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka novčanu naknadu mogu ostvariti pod uvjetom da:

1. nisu zaposleni
2. oni i članovi njihova kućanstva nisu korisnici zajamčene minimalne naknade
3. nisu korisnici novčanog primanja u vezi s profesionalnom rehabilitacijom odnosno zbog nezaposlenosti
4. oni i članovi njihova kućanstva nisu vlasnici ili korisnici motornog vozila koje ne služi podmirenju osnovnih životnih potreba
5. oni i članovi njihova kućanstva nisu vlasnici ili suvlasnici ili korisnici ili sukorisnici nekretnina koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba
6. oni i članovi njihova kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini nemaju ukupno novčane prihode mjesečno po članu kućanstva veće od 30 % od proračunske osnovice
7. nisu temeljem rješenja nadležnog tijela smješteni u zdravstvenu ustanovu
8. nisu na teret državnog proračuna Republike Hrvatske korisnici usluge smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama propisa o socijalnoj skrbi ili drugih posebnih propisa, osim beskućnika koji je korisnik usluge smještaja u prenoćištu i
9. nisu na izdržavanju kazne zatvora, osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora.

(3) Iznimno od stavka 2. točke 6. ovoga članka, za osobe iz stavka 1. ovoga članka koje podnose zahtjev nakon prestanka radnog odnosa ili prestanka drugog redovitog izvora primanja, a u prethodnoj kalendarskoj godini su bili zaposleni ili imali drugi redoviti izvor

primanja, u obzir se ne uzimaju novčani prihodi ostvareni temeljem tog radnog odnosa, odnosno tog drugog redovitog izvora primanja u prethodnoj kalendarskoj godini.

(4) Uvjeti iz stavka 2. ovoga članka moraju biti ispunjeni u trenutku podnošenja zahtjeva i za cijelo vrijeme korištenja novčane naknade.

(5) Promjene uvjeta o kojima ovisi pravo na novčanu naknadu ili iznos novčane naknade utječu na ostvarivanje novčane naknade tako da se te promjene uzimaju se u obzir od prvog dana sljedećeg mjeseca poslije nastanka.

Članak 37.

- (1) Osnovica za određivanje novčane naknade iznosi 33 % proračunske osnovice.
- (2) Korisnicima koji u kućanstvu nemaju prihode od utjecaja na naknadu za nezaposlene, novčana naknada se određuje u visini osnovice.
- (3) Korisnicima koji u kućanstvu imaju prihod od utjecaja na novčanu naknadu, novčana naknada se određuje u iznosu razlike između dijela prihoda koji mjesečno otpada na korisnika i osnovice za određivanje novčane naknade.

Članak 38.

- (1) Ako dva ili više sukorisnika obiteljske invalidnine ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na novčanu naknadu, novčana naknada određena prema članku 37. ovoga Zakona povećava se za 50 % za svakog daljnjeg sukorisnika.
- (2) Ako oba bračna ili izvanbračna druga ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na novčanu naknadu po različitim osnovama, novčana naknada im se određuje kao jednom korisniku i tako određena povećava za 50 % za drugog bračnog, odnosno izvanbračnog druga.
- (3) Sukorisnicima novčane naknade iz stavaka 1. i 2. ovoga članka koji žive u zajedničkom kućanstvu, novčana naknada pripada na jednake dijelove.
- (4) Osobama iz stavaka 1. i 2. ovoga članka koje ne žive u zajedničkom kućanstvu novčana naknada svakome od njih određuje se kao samostalnom korisniku, s tim da zbroj tih iznosa ne može biti veći od iznosa naknade povećane sukladno stavcima 1. i 2. ovoga članka.

Članak 39.

Odredbe o načinu ostvarivanja prava na novčanu naknadu razradit će se pravilnikom kojeg donosi ministar nadležan za hrvatske branitelje (u daljnjem tekstu: ministar).

ODJELJAK B**PRAVO NA JEDNOKRATNU NOVČANU POMOĆ ZBOG NEMOGUĆNOSTI
PODMIRENJA OSNOVNIH ŽIVOTNIH POTREBA****Članak 40.**

(1) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć zbog nemogućnosti podmirenja osnovnih životnih potreba (u daljnjem tekstu: jednokratna novčana pomoć) mogu ostvariti:

- a) civilni invalidi iz Domovinskog rata i
- b) članovi obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

(2) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć mogu ostvariti osobe iz stavka 1. ovoga članka ako se nalaze u jednoj od sljedećih situacija:

1. teške akutne, teške kronične, maligne bolesti korisnika ili teške ozljede korisnika nastale zbog nesretnog slučaja
2. teške akutne, teške kronične, maligne bolesti članova uže obitelji korisnika koji žive u zajedničkom kućanstvu ili teške ozljede članova uže obitelji korisnika koji žive u zajedničkom kućanstvu nastale zbog nesretnog slučaja
3. prirodne nepogode ili katastrofe koja je prouzročila štetne posljedice za korisnika i članove njegova zajedničkog kućanstva
4. smrti člana uže obitelji korisnika koji je s njim živio u zajedničkom kućanstvu ili
5. novčani prihodi u prethodnoj kalendarskoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva mjesečno po članu zajedničkog kućanstva iznose manje od 25 % proračunske osnovice.

(3) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć korisnici mogu ostvariti jedanput u jednoj kalendarskoj godini.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, korisnici iz stavka 1. ovoga članka u jednoj kalendarskoj godini mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć više puta samo za situaciju iz stavka 2. točke 4. ovoga članka iako su već ostvarili pravo na jednokratnu novčanu pomoć iz stavka 2. točaka 1., 2., 3. i 5. ovoga članka u tijeku jedne kalendarske godine.

(5) Ukupni iznos jednokratnih novčanih pomoći po svim situacijama iz stavka 2. ovoga članka koji korisnici mogu ostvariti u jednoj kalendarskoj godini ne može biti veći od iznosa jedne proračunske osnovice.

Članak 41.

Osobe iz članka 40. stavka 1. ovoga Zakona koje se nalaze u situaciji iz članka 40. stavka 2. ovoga Zakona ne mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako su:

1. oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva ostvarili ukupno novčane prihode u prethodnoj kalendarskoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva mjesečno po članu kućanstva veće od 25 % proračunske osnovice
2. oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva vlasnici ili korisnici motornog vozila koje im ne služi za podmirenje osnovnih životnih potreba

3. oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva vlasnici ili suvlasnici, korisnici ili sukorisnici nekretnina koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba
4. na izdržavanju kazne zatvora, osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora i
5. oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva po istoj situaciji već ostvarili pravo na jednokratnu novčanu pomoć po osnovi drugog propisa.

Članak 42.

Odredbe o načinu ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć razradit će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

ODJELJAK C

DODATAK ZA PRIPOMOĆ U KUĆI

Članak 43.

(1) Civilni invalid iz Domovinskog rata ili korisnik obiteljske invalidnine može ostvariti pravo na dodatak za pripomoć u kući ako:

- a) je korisnik novčane naknade iz članka 36. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade
- b) zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju ne može ispunjavati osnovne životne zahtjeve i
- c) ne koristi dodatak za njegu i pomoć druge osobe po ovom Zakonu ili drugim propisima.

(2) Dodatak za pripomoć u kući iznosi mjesečno 23 % proračunske osnovice.

ODJELJAK D

BESPLATNI UDŽBENICI

Članak 44.

(1) Pravo na besplatne udžbenike za potrebe redovitoga školovanja u srednjim školama mogu ostvariti djeca civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu, djeca civilnih invalida iz Domovinskog rata i civilni invalidi iz Domovinskog rata.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti pravo na besplatne udžbenike, ako to pravo ne mogu ostvariti po drugim propisima i ako im mjesečni prihodi po članu kućanstva ne prelaze 60 % proračunske osnovice.

(3) Odredbe o načinu ostvarivanja prava na besplatne udžbenike razradit će se pravilnikom kojeg donosi ministar, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za obrazovanje.

ODJELJAK E**PRAVO NA STIPENDIJU****Članak 45.**

(1) Djeca civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu, djeca civilnih invalida iz Domovinskog rata i civilni invalidi iz Domovinskog rata mogu ostvariti pravo na stipendiju tijekom redovitog studiranja na visokim učilištima ako im mjesečni prihodi po članu kućanstva ne prelaze 60 % proračunske osnovice.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se sukladno pravilniku kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje uz prethodnu suglasnost ministra.

ODJELJAK F**SMJEŠTAJ U UČENIČKE, ODNOSNO STUDENTSKE DOMOVE****Članak 46.**

(1) Učenici i studenti koji su djeca civilnih invalida iz Domovinskog rata I. skupine sa 100 % oštećenjem organizma ostvaruju pravo na subvenciju smještaja u učeničkim i studentskim domovima sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti i način smještaja u učeničke domove, odnosno pravilniku kojim se uređuje subvencionirani smještaj studenata u učeničkim i studentskim domovima, a kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje uz prethodnu suglasnost ministra.

(2) Studenti koji su djeca civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu i civilni invalidi iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na subvenciju smještaja u studentskim domovima sukladno pravilniku kojim se uređuje subvencionirani smještaj u učeničkim i studentskim domovima, a kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje uz prethodnu suglasnost ministra.

(3) Učenički i studentski domovi dužni su postupati sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti i način smještaja u učeničke domove, odnosno pravilniku kojim se uređuje subvencionirani smještaj studenata u učeničkim i studentskim domovima, a kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje uz prethodnu suglasnost ministra sukladno ovom članku.

ODJELJAK G**PRAVO NA PREDNOST PRI ZAPOŠLJAVANJU
I POPUNJAVANJU RADNOG MJESTA****Članak 47.**

(1) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti i druga državna tijela, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna su prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja i prilikom

zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom prema sljedećem redoslijedu:

1. djetetu civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu
2. civilnom invalidu iz Domovinskog rata
3. bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i roditeljima civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

(2) Prednost iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja.

(3) Tijela iz stavka 1. ovoga članka obvezna su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka prema redoslijedu određenom stavkom 1. ovoga članka ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto.

(4) Provedbu odredaba stavaka 1. do 3. ovoga članka nadzire upravna inspekcija.

(5) Osoba koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju može u roku od 30 dana od dana izjavljivanja žalbe na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata podnijeti predstavku upravnoj inspekciji radi provedbe inspekcijskog nadzora.

(6) Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana primitka predstavke iz stavka 5. ovoga članka obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspekcijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju.

(7) Rješenje o rasporedu doneseno prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija će poništiti.

(8) Upravna inspekcija po provedbi inspekcijskog nadzora ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju iz stavaka 1. do 3. ovoga članka donijeti rješenje kojim će ukinuti rješenje o prijmu u službu.

(9) Protiv rješenja iz stavaka 7. i 8. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali može se tužbom pokrenuti upravni spor.

(10) Ako upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijma nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja predstavke iz stavka 5. ovoga članka i čelnika tijela o rezultatima provedenoga inspekcijskog nadzora.

(11) Odredbe ovoga članka o provedbi inspekcijskog nadzora nad postupkom prijma u službu na odgovarajući se način primjenjuju i na postupak popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa.

(12) Pravo prednosti pri zapošljavanju iz ovoga članka u tijelima iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i sličnih oblika zapošljavanja.

Članak 48.

(1) Javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima prilikom zapošljavanja temeljem javnog natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način obvezne su prilikom tog zapošljavanja dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom, prema sljedećem redoslijedu:

1. djetetu civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu
2. civilnom invalidu iz Domovinskog rata
3. bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i roditeljima civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

(2) Prednost iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja.

(3) Pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka obvezne su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka prema redoslijedu određenom stavkom 1. ovoga članka ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto.

(4) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga članka provodi tijelo državne uprave nadležno za inspekciju rada po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe iz stavaka 1. do 3. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, inspekcijski nadzor nad provedbom ovog članka u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima provodi prosvjetna inspekcija sukladno propisu o prosvjetnoj inspekciji

(6) Pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka obvezna je u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o tome obavijestiti osobu iz stavaka 1. do 3. ovoga članka koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu odnosno ponudu za to radno mjesto.

(7) Osoba iz stavaka 1. do 3. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku od 30 dana od dana dostave obavijesti iz stavka 6. ovoga članka ili u roku od 30 dana od saznanja o sklapanju ugovora o radu s izabranim kandidatom, a najkasnije u roku od šest mjeseci od sklapanja ugovora o radu s drugim kandidatom.

(8) U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti zahtjev iz stavka 7. ovoga članka i u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva donijeti rješenje i dostaviti ga stranci.

(9) Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe iz stavaka 1. do 3. ovoga članka, rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti.

(10) Pravomoćno rješenje iz stavka 9. ovoga članka predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno.

(11) U slučaju iz stavka 9. ovoga članka, pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka obvezna je s osobom iz stavaka 1. do 3. ovoga članka, kojoj je rješenjem iz stavka 8. ovoga članka utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, sklopiti ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora, čijim sklapanjem je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju.

(12) Ako pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka u roku iz stavka 11. ovoga članka ne sklopi ugovor o radu s osobom iz stavaka 1. do 3. ovoga članka kojoj je rješenjem iz stavka 9. ovoga članka utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, smatra se da je ugovor o radu sklopljen po sili zakona i to od prvoga dana idućeg mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja iz stavka 8. ovoga članka.

(13) Pravo prednosti pri zapošljavanju iz ovoga članka u pravnim osobama iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i sličnih oblika zapošljavanja.

Članak 49.

(1) Za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta, osoba iz članka 47. stavaka 1. do 3. i članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona koja u trenutku podnošenja prijave ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava dužna je u prijavi pozvati se na ovo pravo na način da uz prijavu odnosno ponudu na javni natječaj, oglas ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način priloži sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta iz natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način te da priloži sljedeće dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta:

1. rješenje ili potvrdu o priznatom statusu
2. dokaz o nezaposlenosti – potvrdu, odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili potvrdu, odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, ne stariju od mjesec dana (u slučaju iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. ovoga Zakona)
3. presliku pravomoćnog rješenja, odluke ili drugog pravnog akta o prestanku prethodnog zaposlenja osim ako se radi o prvom zapošljavanju (u slučaju iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. ovoga Zakona)
4. potvrdu poslodavca ili potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ne stariju od mjesec dana, odnosno ispis elektroničkog zapisa iz kojeg je vidljivo da je osoba iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. ovoga Zakona zaposlena na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg ima (u slučaju iz članka 47. stavka 2. i članka 48. stavka 2. ovoga Zakona).

(2) Tijela iz članka 47. ovoga Zakona i pravne osobe iz članka 48. ovoga Zakona dužne su prilikom raspisivanja javnog natječaja, oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način pozvati osobe iz članka 47. stavaka 1. do 3. i članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona da dostave dokaze iz stavka 1. ovoga članka u svrhu ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

(3) Tijela iz članka 47. ovoga Zakona i pravne osobe iz članka 48. ovoga Zakona prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, objavljenog putem internetskih stranica, dužna su objaviti poveznicu na internetsku stranicu tijela državne uprave nadležnog za hrvatske branitelje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) na kojoj su navedeni dokazi potrebni za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

Članak 50.

Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. ovoga Zakona kojima je:

- a) zadnji radni odnos prije prijave na javni natječaj ili oglas prestao temeljem izvršnog rješenja o:
 1. prestanku službe po sili zakona, osim kada je zadnja služba prestala po sili zakona istekom roka raspolaganja
 2. prestanku službe otkazom ili
 3. izvanrednom otkazu
- b) radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao u slučaju:
 1. redovitog otkaza ugovora o radu kada je ugovor o radu otkazao radnik
 2. redovitog otkaza uvjetovanog skrivljenim ponašanjem radnika ili
 3. izvanrednog otkaza, osim kada ugovor o radu izvanredno otkáže radnik zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa od strane poslodavca.

ODJELJAK H

PREDNOST PRI SMJEŠTAJU U USTANOVE SOCIJALNE SKRBI

Članak 51.

Prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi koje pružaju usluge smještaja sukladno propisima o socijalnoj skrbi, a kojima je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave imaju sljedeće osobe, prema redosljedu:

- a) civilni invalidi iz Domovinskog rata i
- b) roditelji i bračni ili izvanbračni drug civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu.

ODJELJAK I**PRAVO NA KORIŠTENJE USLUGA VETERANSKOG CENTRA****Članak 52.**

Pravo na korištenje usluga Veteranskog centra pod uvjetima određenim općim aktima tih ustanova mogu ostvariti civilni invalidi iz Domovinskog rata i članovi obitelji civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu.

ODJELJAK J**PRAVO NA PSIHOSOCIJALNU POMOĆ****Članak 53.**

(1) Civilni stradalnici iz Domovinskog rata imaju pravo na psihosocijalnu pomoć, sukladno ovom Zakonu.

(2) Psihosocijalna pomoć sastoji se od individualnog psihosocijalnog savjetovanja, grupnog psihosocijalnog tretmana, mobilnih obilazaka radi redovitog praćenja stanja i potreba civilnih stradalnika iz Domovinskog rata te žurnih obilazaka i kriznih intervencija u slučajevima pro suicidalnih izjava, smrti, izrazito lošeg socijalno ekonomskog, stambenog i/ili zdravstvenog stanja civilnih stradalnika iz Domovinskog rata.

(3) Nositelj organizacije psihosocijalne pomoći je Ministarstvo.

(4) Psihosocijalna pomoć organizira se na lokalnoj odnosno županijskoj razini, stacionarno u prostorijama područnih jedinica i centara za psihosocijalnu pomoć i mobilno putem organiziranih posjeta domu i obitelji.

(5) Psihosocijalnu pomoć pruža Ministarstvo putem stalno zaposlenih djelatnika područnih jedinica i vanjskih honorarnih suradnika centara za psihosocijalnu pomoć koje angažira temeljem ugovora o djelu s obzirom na njihova stručna znanja s područja skrbi za specifične potrebe osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(6) Ministarstvo surađuje sa zdravstvenim i drugim ustanovama te udrugama građana radi što učinkovitijeg rješavanja problema odnosno pružanja odgovarajuće psihosocijalne pomoći.

(7) Ministarstvo u svrhu pružanja psihosocijalne pomoći angažira i druge vanjske suradnike temeljem ugovora o djelu.

(8) Na izdatke za vanjske suradnike iz stavaka 5. i 7. ovoga članka ne primjenjuje se ograničenje izdataka za pružatelje stručnih usluga izvan državne službe sukladno propisu kojim se uređuju prava i obveze državnih službenika.

ODJELJAK K**PRAVO NA PRAVNU POMOĆ****Članak 54.**

- (1) Civilni stradalnici iz Domovinskog rata imaju pravo na primarnu pravnu pomoć.
- (2) Primarna pravna pomoć iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća pomoć u ostvarivanju prava iz ovoga Zakona:
- a) davanje općih pravnih informacija (opća i načelna pravna uputa) i
 - b) davanje pravnih savjeta (uputa o načinu i mogućnostima rješavanja odnosno ostvarivanja prava).
- (3) Primarnu pravnu pomoć iz stavaka 1. ovoga članka pruža Ministarstvo, područne jedinice Ministarstva, centri za psihosocijalnu pomoć i nadležno upravno tijelo županije odnosno Grada Zagreba u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.
- (4) Osobe iz stavka 1. ovoga članka primarnu pravnu pomoć koja nije obuhvaćena ovim Zakonom i sekundarnu pravnu pomoć ostvaruju sukladno propisu kojim se uređuje ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć.

ODJELJAK L**POSEBNI STAŽ****Članak 55.**

Civilnim invalidima iz Domovinskog rata iz članka 9. stavka 1. točke a) i stavka 2. ovoga Zakona koji su kao zaposleni odvedeni u zatočeništvo, vrijeme provedeno u zatočeništvu računa se kao staž osiguranja u dvostrukom trajanju, a ako nisu bili zaposleni vrijeme provedeno u zatočeništvu računa se kao poseban staž u jednostrukom trajanju.

ODJELJAK M**OSLOBAĐANJE PLAĆANJA NAKNADE ZA PRENAMJENU
POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA****Članak 56.**

- (1) Civilni invalidi iz Domovinskog rata imaju pravo na oslobođenje od plaćanja jednokratne naknade zbog umanjenja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku kada s pravnom osnovom na temelju građevinske dozvole ili drugog akta mijenjaju namjenu poljoprivrednog zemljišta tako da se ono više ne iskorištava za poljoprivrednu proizvodnju.
- (2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti samo jednokratno.

ODJELJAK N**PRAVO NA TROŠKOVE PRIJEVOZA I UKOPA POSMRTNIH OSTATAKA****Članak 57.**

(1) Ministarstvo snosi troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka ekshumiranih i identificiranih civilnih osoba nestalih u Domovinskom ratu na području Republike Hrvatske.

(2) Odredbe o načinu ostvarivanja prava iz stavka 1. ovoga članka razradit će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

ODJELJAK O**OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA SUDSKIH, UPRAVNIH I
JAVNOBILJEŽNIČKIH PRISTOJBI****Članak 58.**

U postupku ostvarivanja prava iz ovoga Zakona stranke su oslobođene od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status.

ODJELJAK P**PROJEKTI ZA POBOLJŠANJE KVALITETE ŽIVLJENJA CIVILNIH
STRADALNIKA IZ DOMOVINSKOG RATA****Članak 59.**

Ministarstvo razvija i provodi projekte i inicijative usmjerene povećanju kvalitete življenja civilnih stradalnika iz Domovinskog rata iz svoje nadležnosti te sudjeluje u provedbi istih pokrenutih od strane drugih nadležnih tijela.

POGLAVLJE IV.**SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA****Članak 60.**

Proračunska osnovica kao osnovica za utvrđivanje prava iz ovoga Zakona utvrđuje se svake godine zakonom kojim se uređuje izvršavanje državnog proračuna za tekuću godinu.

Članak 61.

Sredstva za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona, kao i sredstva koja čine razliku između prava koja su priznata po ovome Zakonu i prava koja bi pripadala po posebnim propisima, osiguravaju se iz državnog proračuna.

DIO ČETVRTI**EVIDENCIJA CIVILNIH STRADALNIKA IZ DOMOVINSKOG RATA****Članak 62.**

(1) Uspostavlja se Evidencija civilnih stradalnika iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: Evidencija).

(2) Evidencija je službena evidencija osoba u koju se upisuju civilni stradalnici iz Domovinskog rata.

(3) Evidenciju vodi Ministarstvo na temelju službenih podataka.

(4) Evidencija nije javno dostupna i koristi se u službene svrhe.

(5) Način vođenja, sadržaj, pristup i ostalo u vezi vođenja Evidencije uređuje se pravilnikom kojeg donosi ministar.

DIO PETI**POČETAK, TRAJANJE I PRESTANAK PRAVA****Članak 63.**

Osobna invalidnina, dodatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski dodatak, posebni dodatak, obiteljska invalidnina, povećana i uvećana obiteljska invalidnina, novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine, novčana naknada za civilne stradalnike iz Domovinskog rata i dodatak za pripomoć u kući, pripadaju korisniku prava od prvog dana idućeg mjeseca od dana podnošenja urednog zahtjeva, ako su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje prava te ako drugo nije propisano ovim Zakonom.

Članak 64.

Civilni invalidi iz Domovinskog rata koji za isto oštećenje organizma koriste pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje po propisima o mirovinskom osiguranju ne mogu koristiti pravo na invalidninu po ovom Zakonu.

Članak 65.

Korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe koji ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava po drugim propisima ima pravo na razliku iznosa dodatka za njegu i pomoć druge osobe po ovom Zakonu, ako takva razlika postoji.

Članak 66.

Osobna invalidnina, dodatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski dodatak, posebni dodatak, obiteljska invalidnina, povećana i uvećana obiteljska invalidnina, novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine, novčana naknada za

civilne stradalnike iz Domovinskog rata i dodatak za pripomoć u kući isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to unazad.

Članak 67.

(1) U slučaju smrti korisnika prava iz ovoga Zakona prestanak prava utvrđuje se zaključno sa zadnjim danom u mjesecu u kojem je korisnik umro.

(2) Dospjela novčana primanja iz ovoga Zakona koja nisu isplaćena zbog smrti korisnika isplatit će se nasljednicima korisnika prava, sukladno propisima o nasljeđivanju.

(3) Prava ostvarena temeljem ovoga Zakona ne mogu se prenijeti na drugu osobu i ne mogu se nasljeđivati, osim novčanih primanja iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 68.

(1) Bračni drug stupanjem u brak gubi prava iz ovoga Zakona koja je ostvario kao član obitelji.

(2) Bračni drug gubi prava iz ovoga Zakona i ako je napustio djecu s kojom koristi prava i zanemario njihovo uzdržavanje, podizanje i odgoj.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka prava iz ovoga Zakona mogu se ponovno uspostaviti ako bračni drug nastavi obavljati roditeljske dužnosti za vrijeme dok se djeca koriste pravima iz ovoga Zakona.

Članak 69.

(1) Prava po ovom Zakonu mogu se koristiti dok postoje ovim Zakonom propisani uvjeti za korištenje tim pravima.

(2) Korisnici prava iz ovoga Zakona dužni su u roku od 15 dana prijaviti nadležnom upravnom tijelu županije, odnosno Grada Zagreba svaku promjenu činjenica, koje utječu na gubitak pojedinog prava ili na smanjenje opsega korištenja tim pravom.

Članak 70.

U pogledu zastare isplate novčanih primanja po ovom Zakonu primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obvezni odnosi.

DIO ŠESTI

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Članak 71.

(1) Nadležno upravno tijelo županije odnosno Grada Zagreba u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na ostvarivanje prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji je prvostupanjsko tijelo koje po

zahtjevu stranke postupa u upravnim stvarima i rješava o pravima iz ovoga Zakona, ako prema ovom Zakonu ili drugim posebnim propisima nisu u nadležnosti drugih javnopravnih tijela.

(2) Prvostupanjsko tijelo koje rješava o statusima i pravima iz ovoga Zakona za osobe koje nemaju prebivalište na državnom području Republike Hrvatske je nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, ako prema ovom Zakonu ili drugim posebnim propisima nisu u nadležnosti drugih javnopravnih tijela.

(3) Drugostupanjsko tijelo nadležno za postupanje po žalbama na rješenja javnopravnih tijela iz stavaka 1. i 2. ovoga članka je Ministarstvo, ako prema ovom Zakonu ili drugim posebnim propisima nisu u nadležnosti drugih javnopravnih tijela.

(4) Prvostupanjsko tijelo nadležno za rješavanje o pravu na naknadu troškova prilagodbe osobnog automobila iz članka 19. ovoga Zakona je Ministarstvo.

(5) Protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor.

Članak 72.

Odredbe o načinu ostvarivanja statusa civilnog invalida iz Domovinskog rata i statusa člana obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu kao i odredbe o načinu ostvarivanja prava iz članaka 11. i 21. ovoga Zakona, a osobito metodologija utvrđivanja statusa i prava iz članaka 11. i 21. ovoga Zakona, sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva te ostalo u svezi načina ostvarivanja statusa i prava iz članaka 11. i 21. ovoga Zakona, sukladno uvjetima iz ovoga Zakona, razradit će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

Članak 73.

(1) Činjenica da je rana ili ozljeda dobivena pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona utvrđuje se ispravama.

(2) Ispravama u smislu stavka 1. ovoga članka za utvrđivanje činjenice da je rana ili ozljeda dobivena pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona smatra se sljedeća dokumentacija izdana od nadležnih tijela Republike Hrvatske:

- a) potvrda o uzroku i okolnostima pod kojima se slučaj dogodio, izdana od nadležne policijske uprave i drugih nadležnih tijela i
- b) medicinska dokumentacija o liječenju neposredno nakon ranjavanja ili ozljeđivanja, a u slučaju ranjavanja ili ozljeđivanja pod okolnostima iz članka 9. stavka 1. točaka a), b) i d) ovoga Zakona medicinska dokumentacija najkasnije od 30. rujna 1996.

(3) Osim dokumentacije iz stavka 2. ovoga članka, za utvrđivanje činjenice da je rana ili ozljeda dobivena pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona pribavit će se i drugi dokazi propisani pravilnikom iz članka 72. ovoga Zakona.

Članak 74.

(1) Činjenica da je bolest nastala, pogoršala se, odnosno pojavila pod okolnostima iz članka 9. stavka 2. ovoga Zakona utvrđuje se na osnovi medicinske dokumentacije koja

potječe iz vremena zlostavljanja odnosno otpusta iz zatočeništva ili iz vremena od 30 dana nakon zlostavljanja, odnosno otpusta iz zatočeništva i drugim dokazima propisanim pravilnikom iz članka 72. ovoga Zakona.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka činjenica da je bolest psihe nastala, pogoršala se odnosno pojavila pod okolnostima iz članka 9. stavka 2. ovoga Zakona može se utvrditi na osnovi prve medicinske dokumentacije koja nije starija od dvije godine nakon zlostavljanja, odnosno otpusta iz zatočeništva.

Članak 75.

(1) Činjenica da je osoba od koje članovi obitelji izvode prava po odredbama ovoga Zakona poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona utvrđuje se ispravama.

(2) Ispravama u smislu stavka 1. ovoga članka za utvrđivanje činjenice da je civilna osoba poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona smatra se sljedeća dokumentacija izdana od nadležnih tijela Republike Hrvatske:

- a) potvrda o uzroku i okolnostima pod kojima se slučaj dogodio izdana od nadležne policijske uprave i drugih nadležnih tijela, odnosno rješenje općinskog suda o proglašenju nestale osobe umrlom i
- b) medicinska dokumentacija o liječenju, odnosno uzroku smrti osobe od koje se izvodi pravo, ako su iz te dokumentacije vidljive okolnosti stradavanja.

(3) Osim dokumentacije iz stavka 2. ovoga članka, za utvrđivanje činjenice da je civilna osoba poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona pribavit će se i drugi dokazi propisani pravilnikom iz članka 72. ovoga Zakona.

Članak 76.

Činjenica o uzroku i postotku oštećenja organizma civilnog invalida iz Domovinskog rata, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na ortopedski dodatak, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na dodatak za pripomoć u kući, činjenica oštećenja organizma radi ostvarivanja prava na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila i činjenica nesposobnosti za privređivanje utvrđuje se na temelju nalaza i mišljenja liječničkog vijeća iz članka 77. ovoga Zakona.

Članak 77.

(1) Nalaz i mišljenje u prvostupanjskom postupku daje prvostupanjsko liječničko vijeće sastavljeno od triju liječnika specijalista (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko vijeće).

(2) Nalaz i mišljenje prvostupanjskog vijeća, kojim su utvrđene činjenice za stjecanje prava prema ovom Zakonu, prije donošenja prvostupanjskog rješenja kojim se priznaje pravo iz ovoga Zakona, podliježe reviziji liječničkog vijeća sastavljenog od pet liječnika specijalista (u daljnjem tekstu: revizijsko vijeće).

(3) Nalaz i mišljenje u drugostupanjskom postupku, povodom izjavljene žalbe na prvostupanjsko rješenje koja se odnosi na nalaz i mišljenje u prvostupanjskom postupku, daje drugostupanjsko liječničko vijeće sastavljeno od pet liječnika specijalista (u daljnjem tekstu: žalbeno vijeće).

(4) Predsjednike i članove liječničkih vijeća iz stavaka 1. do 3. ovoga članka imenuje odlukom ministar i određuje sjedište i područje rada vijeća.

(5) Ministar može imenovati više liječničkih vijeća iz stavaka 1. do 3. ovoga članka.

(6) Sastav liječničkih vijeća iz stavaka 1. do 3. ovoga članka ovisi o vrsti stradavanja, ranjavanju, ozljedi ili bolesti.

(7) U sastavu žalbenog vijeća ne smiju biti osobe koje su bile u sastavu prvostupanjskog vijeće i revizijskog vijeća koje je dalo nalaz i mišljenje u postupku donošenja prvostupanjskog rješenja.

(8) Način imenovanja i metodologiju rada liječničkih vijeća iz stavaka 1. do 3. ovoga članka propisuje ministar pravilnikom.

Članak 78.

(1) Prvostupanjsko vijeće donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda stranke, osim u postupku utvrđivanja činjenica o uzroku smrti civilne osobe poginule u Domovinskom ratu radi ostvarivanja prava članova civilne osobe poginule u Domovinskom ratu prema ovome Zakonu.

(2) Revizijsko vijeće prilikom obavljanja revizije nalaza i mišljenja prvostupanjskog vijeća donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda stranke odnosno nakon neposrednog vještačenja u kojem sudjeluje stranka u sljedećim slučajevima:

- a) kada je prvostupanjsko vijeće oštećenje organizma ocijenilo sa do 80 % do 100 %
- b) u postupku ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe ili
- c) kada revizijsko vijeće ocijeni da je neposredan pregled potreban.

(3) U drugostupanjskom postupku, povodom izjavljene žalbe na prvostupanjsko rješenje, žalbeno vijeće donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda stranke odnosno nakon neposrednog vještačenja u kojem sudjeluje stranka.

Članak 79.

(1) Nadležno prvostupanjsko tijelo, po službenoj dužnosti vodi postupak za donošenje novog rješenja o statusu i pravu koje je prethodnim rješenjem utvrđeno na određeni rok.

(2) Novo rješenje iz stavka 1. ovoga članka ima pravni učinak od prvog dana idućeg mjeseca nakon proteka roka određenog prethodnim rješenjem.

(3) Ako korisnik prava u postupku iz stavka 1. ovoga članka ne pristupi pregledu ili na drugi način onemogući tijelo vještačenja da donese nalaz i mišljenje, postupak će se obustaviti.

(4) Ako osoba, kojoj je postupak za donošenje novog rješenja obustavljen u smislu stavka 3. ovoga članka, podnese ponovni zahtjev za priznavanje statusa i prava po ovom Zakonu, status i prava utvrđena novim rješenjem pripadaju od prvog dana idućeg mjeseca od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Članak 80.

(1) Ako nakon izvršnosti rješenja o pravima iz ovoga Zakona kod civilnog invalida iz Domovinskog rata nastupe promjene, koje su od utjecaja na postotak oštećenja organizma utvrđenog izvršnim rješenjem, civilni invalid iz Domovinskog rata može, po isteku dvije godine od dana izvršnosti rješenja, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog postotka oštećenja organizma.

(2) Pravilnikom iz članka 77. stavka 8. ovoga Zakona propisat će se oštećenja organizma na osnovi kojih se zahtjev za utvrđivanje novog postotka oštećenja organizma može podnijeti i prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na osobu kojoj nije priznat status civilnog invalida iz Domovinskog rata zbog neudovoljavanja uvjeta propisanih ovim Zakonom za stjecanje tog statusa u pogledu postotka oštećenja organizma.

Članak 81.

(1) Izvršna rješenja kojima je, prema odredbama ovoga Zakona, priznato pravo na osobnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski dodatak, posebni dodatak, obiteljsku invalidninu, uvećanu obiteljsku invalidninu, povećanu obiteljsku invalidninu, novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine, dodatak za pripomoć u kući, novčanu naknadu za civilne stradalnike iz Domovinskog rata, jednokratnu novčanu pomoć, pravo na naknadu za besplatne udžbenike, pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila, pravo na troškove ukopa i pravo na naknadu troškova prijevoza izvršava nadležno prvostupanjsko tijelo.

(2) Iznimno od odredbe iz stavka 1. ovoga članka novčana primanja po ovom Zakonu korisnicima s prebivalištem u inozemstvu isplaćuje Ministarstvo.

(3) Nadležno prvostupanjsko tijelo vodi evidenciju o izvršenim isplatama, o broju i strukturi korisnika.

Članak 82.

Pri ostvarivanju prava po ovom Zakonu ili po drugim propisima kao prihod od utjecaja na stjecanje ili opseg tog prava ne uzima se:

1. osobna invalidnina
2. dodatak za njegu i pomoć druge osobe
3. dodatak za pripomoć u kući

4. ortopedski dodatak
5. posebni dodatak
6. jednokratna novčana pomoć
7. obiteljska invalidnina, uvećana i povećana obiteljska invalidnina
8. novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, uvećane i povećane obiteljske invalidnine
9. novčana naknada za civilne stradalnike iz Domovinskog rata
10. naknada za troškove ukopa
11. stipendija i
12. novčana protuvrijednost za besplatne udžbenike.

Članak 83.

(1) Pravo na naknadu troškova upravnog postupka za prijevoz u drugo mjesto ima stranka ako je od nadležnog upravnog tijela upućena, odnosno pozvana u drugo mjesto radi pregleda ili sudjelovanja u vještačenju pred tijelom vještačenja u slučaju kada je postupak pokrenut po službenoj dužnosti i kada je postupak pokrenut po zahtjevu stranke povoljno okončan.

(2) Korisnik prava po ovom Zakonu kojemu je određen pratitelj za putovanja radi pregleda pred tijelom vještačenja ima pravo na naknadu troškova prijevoza i za pratitelja kada osobno ostvari pravo na naknadu ovoga troška upravnog postupka.

(3) Troškovi prijevoza nadoknađuju se prema visini cijene karte za prijevoz autobusom odnosno drugim razredom željeznice ili brodom te sredstvima javnog gradskog prijevoza.

Članak 84.

Troškove postupka za ostvarivanje prava po ovom Zakonu snosi tijelo koje vodi postupak, ako drugim propisima nije drugačije propisano.

Članak 85.

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo, tijelo državne uprave nadležno za znanost i obrazovanje i tijelo državne uprave nadležno za rad, mirovinski sustav, obitelj i socijalnu politiku, svako u okviru svog djelokruga rada sukladno posebnim propisima.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona te pojedinačnim aktima, uvjetima i načinom rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba provodi upravna inspekcija, tijelo državne uprave nadležno za inspekciju rada, prosvjetna inspekcija, inspektori i viši inspektori socijalne skrbi i tijelo državne uprave nadležno za rad, mirovinski sustav, obitelj i socijalnu politiku svako u okviru svog djelokruga rada sukladno posebnim propisima.

DIO SEDMI**NAKNADA ŠTETE****Članak 86.**

(1) Osoba koja je ostvarila pravo ili su joj isplaćena novčana primanja po ovom Zakonu na koja nije imala pravo dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno nepripadajuće pravo odnosno vratiti primljene iznose:

- a) ako je na osnovi netočnih podataka za koje je znala ili morala znati da su netočni ili je na drugi protupravni način ostvarila neko pravo ili primanje po ovom Zakonu koje joj ne pripada ili je ostvarila u većem opsegu nego što joj pripada
- b) ako je ostvarila neko pravo ili primanje zbog toga što nije prijavila nastale promjene koje utječu na gubitak ili opseg nekog prava, a znala je ili morala znati za te promjene
- c) ako je primala novčane isplate u iznosu većem od onog koji joj je određen rješenjem nadležnog tijela ili
- d) ako nadležno tijelo pravomoćnom odlukom utvrdi da su činjenice u ispravama na temelju kojih je ostvareno neko pravo ili status neistinito potvrđene.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno nepripadajuće pravo ostvareno temeljem zakonitog rješenja i vratiti nepravilno isplaćena novčana primanja u iznosu primljenog, a najviše za posljednje tri godine računajući od posljednje isplate na koju nije imala pravo.

(3) Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka ne nadoknadi štetu u roku što ga odredi nadležno tijelo, naknada štete odnosno povrat nepravilno primljenih iznosa ostvarit će se tužbom pri nadležnom sudu.

(4) Pri utvrđivanju naknade štete primjenjuje se propis kojim se uređuju obvezni odnosi, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

DIO OSMI**PREKRŠAJNE ODREDBE****Članak 87.**

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj:
1. učenički i studentski domovi koji postupaju protivno članku 46. stavku 3. ovoga Zakona
 2. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako pri zapošljavanju putem javnog natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način sukladno

članku 48. stavcima 1. i 2. ovoga Zakona ne daju prednost osobama iz članka 48. stavka 1. ovoga Zakona

3. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako prilikom popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa sukladno članku 48. stavku 3. ovoga Zakona ne daju prednost osobama iz članka 48. stavka 1. ovoga Zakona
4. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako sukladno članku 48. stavku 6. ovoga Zakona u roku od 15 dana od sklapanja ugovora s izabranim kandidatom o tome ne obavijeste osobu iz članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona
5. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako sukladno članku 48. stavku 11. ovoga Zakona u roku od osam dana od otkaza ugovora ne sklopi ugovor o radu s osobom iz članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona u slučaju kada nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu s drugim kandidatom povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osoba iz članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona
6. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako prilikom raspisivanja javnog natječaja, oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način ne pozovu osobe iz članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona da sukladno članku 49. stavku 2. ovoga Zakona dostave dokaze iz članka 49. stavka 1. ovoga Zakona u svrhu ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta
7. javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima ako prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje, popunjavanju radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenog na drugi način, objavljenog putem internetskih stranica, sukladno članku 49. stavku 3. ovoga Zakona ne objave poveznicu na internetsku stranicu Ministarstva na kojoj su navedeni dokazi potrebni za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i
8. ustanove socijalne skrbi ako sukladno članku 51. ovog Zakona pri smještaju ne daju prednost osobama iz članka 51. ovoga Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. točaka 1. i 4. do 8. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. točkaka 2. i 3. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Članak 88.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u:

1. tijelu državne uprave, tijelu sudbene vlasti i drugom državnim tijelu, upravnom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje ne pozovu osobe iz članka 47. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona da sukladno članku 49. stavku 2. ovoga Zakona dostave dokaze iz članka 49. stavka 1. ovoga Zakona u svrhu ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju
2. tijelu državne uprave, tijelu sudbene vlasti i drugom državnim tijelu, upravnom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje, objavljenog putem internetskih stranica sukladno članku 49. stavku 3. ovoga Zakona ne objave poveznicu na internetsku stranicu Ministarstva na kojoj su navedeni dokazi potrebni za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i

(2) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u tijelu državne uprave, tijelu sudbene vlasti i drugom državnim tijelu, upravnom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako prilikom:

1. zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja ili prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa sukladno članku 47. stavcima 1. i 2. ovoga Zakona ne daju prednost pod jednakim uvjetima osobama iz članka 47. stavka 1. ovoga Zakona.
2. popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa sukladno članku 47. stavku 3. ovoga Zakona ne daju prednost pod jednakim uvjetima osobama iz članka 47. stavka 1. ovoga Zakona.

DIO DEVETI

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 89.

(1) Pravilnike iz članka 39., članka 42., članka 57. stavka 2., članka 62. stavka 5., članka 72. i članka 77. stavka 8. ovoga Zakona te odluku o imenovanju liječničkih vijeća iz članka 77. ovoga Zakona ministar će donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona ministar, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za obrazovanje će donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Odredbe Uredbe o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, br. 67/17. i 56/18.) Vlada Republike Hrvatske uskladit će s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Odredbe Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava redovitih studenata na subvencionirano stanovanje („Narodne novine“, broj 63/19.) i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju na temelju socio-ekonomskoga statusa („Narodne novine“, broj 83/18.) ministar nadležan za znanost i obrazovanje, uz prethodnu suglasnost ministra uskladit će s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 90.

Zahtjevi za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu po osnovi osobe koja je od bolesti dobivene ili pogoršane pod okolnostima iz članka 9. stavka 2. ovoga Zakona umrla u roku od godine dana od dana zlostavljanja odnosno otpuštanja iz zatočeništva, podneseni nakon isteka roka iz članka 24. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, broj 103/03.), odbacit će se rješenjem.

Članak 91.

(1) Zahtjevi za priznavanje statusa, odnosno prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, br. 33/92., 57/92., 77/92., 27/93., 58/93., 2/94., 76/94., 108/95., 108/96., 82/01., 103/03. i 148/13.) u povodu kojih, do stupanja na snagu ovoga Zakona nije doneseno izvršno rješenje, riješit će se prema propisima koji su bili na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva.

(2) Nalaz i mišljenje o oštećenju organizma za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona za zahtjeve podnesene do usklađivanja Uredbe o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, br. 67/17. i 56/18.) s odredbama ovoga Zakona, stupanja na snagu pravilnika iz članka 77. ovoga Zakona i imenovanja liječničkih vijeća iz članka 77. ovoga Zakona dat će Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Članak 92.

(1) Stupanjem na snagu ovoga Zakona, civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata koji su korisnici prava na osobnu invalidninu, dodatka za njegu i pomoć druge osobe, ortopedskog dodatka, dodatka za pripomoć u kući i obiteljsku invalidninu sukladno Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, br. 33/92., 57/92., 77/92., 27/93., 58/93., 2/94., 76/94., 108/95., 108/96., 82/01., 103/03., 148/13. i 98/19.), po službenoj dužnosti će se odrediti novi iznos prava sukladno ovom Zakonu, ako je to za korisnika povoljnije.

(2) Prevođenje iz stavka 1. ovoga članka izvršit će po službenoj dužnosti nadležno upravno tijelo županije, odnosno Grada Zagreba.

(3) Kada se nakon prevođenja iz stavka 1. ovoga članka priznato pravo priznaje u većem opsegu, pravo se priznaje od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Prevođenje iz stavka 1. ovoga članka će se izvršiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 93.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim članka 44. ovoga Zakona koji stupa na snagu 1. siječnja 2022.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata trenutačno su regulirana Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata koji je donesen 1992. godine i otada je mijenjan 12 puta. Tim zakonom regulirana su prava ratnih i civilnih invalida iz Drugog svjetskog rata, mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida iz Domovinskog rata, kao i članova njihovih obitelji. Dakle, trenutnim zakonskim rješenjem su regulirana prava različitih grupa stradalnika, različitih dobnih struktura i različitih potreba. Unatoč brojnim izmjenama, ovim propisom i dalje nisu obuhvaćeni svi civilni stradalnici iz Domovinskog rata, a prava nisu prilagođena potrebama ove populacije. Tako imamo situaciju da i nakon 25 godina od završetka Domovinskog rata ne postoji adekvatni pravni okvir za civilne stradalnike iz Domovinskog rata.

Kako bi se završio proces cjelovite regulacije prava svih stradalnika iz Domovinskog rata, a nastavno na proces započet donošenjem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, potrebno je donijeti jedinstveni zakon kojim će na jednom mjestu biti regulirana prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Ovim Zakonom uređuju se sljedeća pitanja:

- pojam civilnog stradalnika iz Domovinskog rata definiran tako da prava mogu ostvariti i stradalnici koji to nisu mogli po važećem Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, naime, u praksi se pokazalo da postoje određene kategorije stradalnika za koje sve činjenice idu u prilog da se radi o civilnim stradalnicima rata, ali ne zadovoljavaju formalne uvjete da bi i ostvarile taj status po važećem Zakonu
- članovima obitelji nestalih civila u Domovinskom ratu koji još nisu rješenjem općinskog suda proglašeni umrlim omogućuje se ostvarivanje prava po ovom Zakonu, naime, prije proglašenja nestalog civila umrlim, članovi njegove obitelji ne mogu ostvariti nikakva prava po važećem Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata
- s obzirom na to da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, broj 103/03.) bilo predviđeno da se zahtjev za priznavanje statusa civilnog invalida rata po osnovi oštećenja organizma nastalog zbog bolesti dobivene ili pogoršane pod okolnostima zlostavljanja odnosno lišenja slobode od strane pripadnika, pomagača ili suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija, može podnijeti samo u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu tog Zakona, zakonom je ponovno otvoren ovaj rok
- ublaženi uvjeti za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu, naime, članovi obitelji civila stradali u Domovinskom ratu ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu ako su u radnom odnosu, primaju mirovinu ili se bave samostalnom djelatnošću. Navedeno ne bi trebalo biti zapreka za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu jer se ne radi o socijalnim pravima već o svojevrsnoj naknadi za stradavanje u ratu

- od 2001. osnovica za određivanje osobne invalidnine, ortopedskog dodatka, dodatka za njegu i pomoć druge osobe i obiteljske invalidnine iznosi 100 % proračunske osnovice, od tada ova osnovica nije rasla i nije pratila potrebe stradalnika
- riješeno pitanje korisnika opskrbnine koji nisu ostvarili pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, naime, 2013. prelaskom opskrbnine u sastav zajamčene minimalne naknade u nadležnost ministarstva nadležnog za socijalnu politiku, velik broj korisnika opskrbnine nije zadovoljio uvjete za ostvarivanje prava na zajamčenu minimalnu naknadu
- poboljšani socio-ekonomski položaj korisnika uvođenjem novih prava: novčana naknada, jednokratna novčana pomoć, posebni dodatak, korištenje usluga veteranskog centra itd.
- uspostavljena Evidencija civilnih stradalnika iz Domovinskog rata.

Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći:

- definiran pojam civilnog stradalnika iz Domovinskog rata
- otvoren rok za podnošenje zahtjeva za priznavanje statusa civilnog invalida rata po osnovi oštećenja organizma nastalog zbog bolesti dobivene ili pogoršane pod okolnostima u vezi s Domovinskom ratom
- članovi obitelji nestalih civila u Domovinskom ratu koji još nisu riješenjem općinskog suda proglašeni umrlim, moći će ostvariti prava po ovom Zakonu i prije proglašenja nestale osobe umrlom
- omogućeno korištenje obiteljske invalidnine članovima obitelji koji to dosad nisu mogli zbog mirovine, radnog odnosa, registriranog obrta ili dobne granice
- veći iznosi osobne invalidnine, ortopedskog dodatka, dodatka za njegu i pomoć druge osobe i obiteljske invalidnine zbog povećanja osnovice za određivanje navedenih prava sa 100 % na 115 % proračunske osnovice te zbog povećanja postotka iznosa obiteljske invalidnine s 25 % na 40 % i s 15 % na 25 % od osnovice
- preciznije definirano pravo na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima
- poboljšani socio-ekonomski položaj korisnika uvođenjem novih prava: novčana naknada, jednokratna novčana pomoć, posebni dodatak, korištenje usluga veteranskog centra itd.
- uspostava Evidencije civilnih stradalnika iz Domovinskog rata.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Članak 1.

Ovom odredbom propisuju se temeljne vrednote od kojih polazi ovaj Zakon i odakle se crpi polazište za propisivanje prava predviđenih ovim Zakonom.

Članak 2.

Ovom odredbom određeno je da prava prema ovome Zakonu mogu ostvariti državljani Republike Hrvatske, a strani državljani ako su u trenutku stradanja imali prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno ako je osoba iza koje podnose zahtjev za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu imala prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske i ako ih ne ostvaruju od države čiji su državljani ili od države na čijem području imaju prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu, a državljani Republike Hrvatske koji imaju i strano državljanstvo ako ih ne ostvaruju od druge države čiji su državljani.

Članak 3.

U ovome članku taksativno su navedena prava koja po ovom Zakonu mogu ostvariti civilni stradalnici iz Domovinskog rata.

Članak 4.

Odredba upućuje na primjenu općih propisa, u dijelu koji nije propisan ovim Zakonom.

Članak 5.

S obzirom na temeljne vrednote od kojih polazi ovaj Zakon propisane člankom 1. Zakona, u ovoj odredbi se propisuju zapreke za ostvarivanje statusa i prava iz ovoga Zakona za sve pripadnike, pomagače ili suradnike neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi, kao i za sve osobe koje su osuđene zbog ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti Republike Hrvatske, a koje se kao takve nalaze u evidenciji Ministarstva pravosuđa. Radi se o kaznenim djelima: 1. Veleizdaja, 2. Priznavanje okupacije i kapitulacije, 3. Sprječavanje borbe protiv neprijatelja, 4. Služba u neprijateljskoj vojsci, 5. Pomaganje neprijatelju, 6. Podrivanje vojne i obrambene moći države, 7. Prisila prema najvišim državnim dužnosnicima Republike Hrvatske, 8. Odavanje tajnih podataka, 9. Špijunaža, 10. Povreda ugleda Republike Hrvatske i 11. Pripremanje kaznenih djela protiv Republike Hrvatske. Nadalje, zapreku za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu predstavljaju kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, a to su: 1. Genocid, 2. Zločin agresije, 3. Zločin protiv čovječnosti, 4. Ratni zločin, 5. Povreda pregovarača, 6. Zlouporaba međunarodnih znakova, 7. Neopravdana odgoda povratka ratnih zarobljenika, 8. Novačenje plaćenika, 9. Odgovornost zapovjednika, 10. Terorizam, 11. Financiranje terorizma, 12. Javno poticanje na terorizam, 13. Novačenje za terorizam, 14. Obuka za terorizam, 15. Terorističko udruženje, 16. Pripremanje kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, 17. Mučenje i drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, 18. Ropstvo, 19. Trgovanje ljudima, 20. Trgovanje dijelovima ljudskog tijela i ljudskim zamecima, 21. Kloniranje i promjena ljudskog genoma, 22. Zabrana miješanja ljudskih spolnih stanica sa životinjskim.

Status civilnog invalida utvrđuje se u upravnom postupku. Upravni postupak uređen je Zakonom o općem upravnom postupku. Člankom 9. ZUP-a određeno je da službena osoba u javnopravnome tijelu samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti u postupku te na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti rješava upravnu stvar. Koje će činjenice i okolnosti uzeti za dokazane, utvrđuje službena osoba slobodnom ocjenom, na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno te na temelju rezultata cjelokupnog postupka. Osim toga, člankom 75. Nacrta prijedloga zakona previđeno je donošenje pravilnika kojim će se dodatno razraditi način ostvarivanja prava i statusa civilnog invalida iz Domovinskog rata, a sukladno uvjetima određenim ovim Zakonom i u postupku propisanim ZUP-om.

Članak 6.

U ovoj odredbi dane su definicije određenih pojmova u smislu ovoga Zakona.

Članak 7.

Sukladno Jedinstvenim metodološko-nomotehničkim pravilima za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 74/15.) radi jasnoće, manjeg opterećenja i izbjegavanja

nepotrebne duljine teksta propisa, posebnom odredbom dano je određenje korištenja pojmova s rodnim značenjem.

Članak 8.

U ovom članku određeno je tko se smatra civilnim stradalnikom iz Domovinskog rata

Članak 9.

U ovom članku definirano je tko može ostvariti status civilnog invalida iz Domovinskog rata. Određeno je da je civilni invalid iz Domovinskog rata civilna osoba kojoj je organizam oštećen za najmanje 20 % uslijed rane ili ozljede zadobivene u svezi okolnosti iz Domovinskog rata, a ako se radi o bolesti tada oštećenje organizma mora biti najmanje 60 %. Vještačenje obavlja liječničko vijeće osnovano u okviru Ministarstva hrvatskih branitelja.

Odredbom su definirane i okolnosti uslijed kojih oštećenje treba biti zadobiveno, da bi se ostvario status civilnog invalida iz Domovinskog rata prema ovom Zakonu i pripadajuća prava. Tako se u obzir uzimaju rane ili ozljede koju zadobivene uslijed zatočenja u logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu od strane pripadnika, pomagača, suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., odnosno drugih događaja lišenja slobode u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

Nadalje u obzir se uzimaju rane ili ozljede zadobivene u vezi s ratnim događajima iz Domovinskog rata, od eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih nakon završetka ratnih operacija u Domovinskom ratu ili uslijed eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava ili uporabe vatrenog oružja, u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., izvan ratnih operacija, ali u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

Članak 10.

Definirano je tko su civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu temeljem čijeg stradavanja članovi njihovih obitelji mogu ostvariti prava prema ovome Zakonu.

Članak 11.

Navedena su prava po osnovi oštećenja organizma koja može ostvariti civilni invalid iz Domovinskog rata. Način ostvarivanja statusa civilnog invalida Domovinskog rata i pripadajućih prava propisanih ovim Zakonom će se dodatno razraditi pravilnikom iz članka 75., a sukladno uvjetima određenim ovim Zakonu i postupku određenim Zakonom o općem upravnom postupku.

Članak 12.

Civilni invalidi iz Domovinskog rata prema utvrđenom postotku oštećenja organizma razvrstavaju se u deset skupina.

Članak 13.

Ovim se člankom osnovica za ostvarivanje prava na osobnu invalidninu povećava na 115 % (3.824,90 kuna) proračunske osnovice. Naime, civilni stradalnici iz Domovinskog rata dosad su prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata prava ostvarili prema osnovici od 100 % proračunske osnovice (3.326,00 kuna).

Članci 14. i 15.

Uređeno ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe koji će se određivati od osnovice koja iznosi 115 % proračunske osnovice (prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata osnovica je bila 100 % proračunske osnovice).

Članci 16. i 17.

Uređeno ostvarivanje prava na ortopedski dodatak koje će se određivati od osnovice koja iznosi 115 % proračunske osnovice (prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata osnovica je bila 100 % proračunske osnovice).

Članak 18.

Ovim člankom je određeno da pravo na posebni dodatak imaju korisnici osobne invalidnine u iznosu od 50 % pripadajućeg iznosa osobne invalidnine ako nisu u radnom odnosu, ne primaju mirovinu i naknadu plaće od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju kao i tijekom profesionalne rehabilitacije.

Iznimno, civilni invalidi iz Domovinskog rata koji su u trenutku stradavanja bili maloljetni ovo pravo mogu ostvariti bez obzira na prethodno navedene uvjete i bez obzira na stupanj oštećenja organizma u iznosu od 1.912,45 kuna.

Članak 19.

Propisuje pravo na prilagodbu automobila za civilne invalide iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji imaju takvo oštećenje zbog kojeg ne mogu koristiti standardni osobni automobil, te su im potrebne određene prilagodbe osobnog automobila. Stoga se ovim člankom propisuje pravo na mogućnost ostvarivanja novčane naknade i za te korisnike, u visini obavljene prilagodbe i to direktno na račun izvršitelja usluge.

Članak 20.

Odredbom se propisuje ostvarivanje prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 21.

U članku su navedena prava koja mogu ostvariti članovi obitelji civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu. Radi dodatne razrade, člankom 75. predviđeno je donošenje pravilnika kojim će se dodatno razraditi način ostvarivanja ovih prava, a sukladno uvjetima određenim ovim Zakonu i postupku određenim Zakonom o općem upravnom postupku.

Članak 22.

U odnosu na Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, dobna granica za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu s 55 za žene, odnosno 65 za muškarce snižena je na 50 godina starosti. Nadalje, propisana je mogućnost korištenja prava u slučaju da osoba zbog bolesti nije mogla redovno obavljati svoje školske/studentske obveze, ali usprkos tome nije imala prekid

obrazovanja prema službenoj odluci škole/sveučilišta/veleučilišta. Ona će ipak moći pravo naknadno koristiti kao da je imala prekid, odnosno period korištenja prava produžiti će se za ono vrijeme za koje nije bila u mogućnosti redovno izvršavati svoje školske/studentske obveze. Ovo je propisano kao zaštita djece koja, iako imaju problema (najčešće zdravstvenih), ali im škole/učilišta izlaze u susret i, ukoliko ikako mogu ispunjavati svoje obveze, ne prekidaju im školovanje, čime ih istovremeno potiču na aktivan trud i rad, te brže ozdravljenje. Međutim, upravo jer ne mogu ispunjavati svoje obveze kao ostala djeca, školovanje im traje duže, a umjesto nagrade za svoju upornost i vrijedan trud, onda ostanu bez potrebne obiteljske invalidnine.

Osim toga, zapreka za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu više nije radni odnos, privredna ili profesionalna djelatnost ni mirovina.

Članak 23.

Odredbom se određuje tko se smatra nesposobnim za privređivanjem u smislu ovoga Zakona. Pojam je potrebno razlikovati od pojma nesposobnosti za rad.

Članak 24.

Člankom je određeno da roditelji imaju pravo na obiteljsku invalidninu iako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo te uvjeti pod kojima očuh, maćeha i posvojitelji stradale osobe mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu.

Članak 25.

Ovim se člankom osnovica za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu određuje u iznosu od 115 % proračunske osnovice (3.824,90 kuna).

Obiteljska invalidnina za jednog člana obitelji iznosi 1.529,60 kuna.

Članak 26.

Ovim člankom određuje se ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu u slučajevima kada pravo ostvaruje više sukorisnika, kada se pravo ostvaruje iza više članova obitelji i kada je korisnik obiteljske invalidnine ujedno korisnik osobne invalidnine.

Članak 27.

Ovim je člankom određeno tko može ostvariti pravo na povećanu obiteljsku invalidninu.

Članci 28. i 29.

Ovim je člankom određeno tko može ostvariti pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu.

Članci 30. do 33.

Ovim odredbama propisuje se ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu iz smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe.

Članci 34. i 35.

Ovim člancima se propisuje ostvarivanje prava na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine za članove obitelji nestalih civila u Domovinskom ratu.

Naime, prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, članovi obitelji nestalih u Domovinskom ratu, prije proglašenja nestale osobe umrlom, ne mogu ostvariti nikakva prava.

Članci 36. do 39.

Novčana naknada za civilne stradalnike iz Domovinskog rata uvodi se pod sličnim uvjetima i iznosima kao i nekadašnja opskrbnina koja je ukinuta Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, broj 148/13.).

Članci 40. do 42.

Člankom se propisuju uvjeti za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć.

Članak 43.

Pravo na dodatak za pripomoć u kući, pod uvjetima određenim ovim Zakonom, omogućava se civilnim invalidima iz Domovinskog rata i korisnicima obiteljske invalidnine koji su korisnici zajamčene minimalne naknade prema Zakonu o socijalnoj skrbi ili novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata prema ovome Zakonu.

Članak 44.

Ovim je člankom propisano ostvarivanje prava na besplatne udžbenike.

Članak 45.

Ovime je propisano ostvarivanje prava na stipendiju.

Članak 46.

Ovime je propisano ostvarivanje prava na prednost pri smještaju u učeničke i studentske domove za korisnike iz ovoga Zakona.

Članci 47. do 50.

Ovim odredbama regulirano je ostvarivanje prava na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima.

Pravo prednosti odnosi se i na popunjavanje radnog mjesta putem internog oglasa. Osim toga, pravo prednosti pri zapošljavanju mogu koristiti i zaposlene osobe koje su zaposlene na radnom mjestu koje ne odgovara njihovoj stručnoj spremi. Ovo budući da se zbog današnje situacije na tržištu rada velik broj osoba, pogotovo djece s određenom stručnom spremom, iz raznih razloga ne može zaposliti na odgovarajuće radno mjesto. Stoga, da bi se ostvarili na tržištu rada i

osigurali si kakva – takva primanja, primorani su prihvaćati druge poslove na kojima ne stječu radno iskustvo struke za koju su školovani. To ih onda sprječava u apliciranju za poslove gdje će stjecati daljnje radno iskustvo u svojoj struci za koje im zakon omogućava ostvarivanje zakonski zajamčenog prava prednosti.

Članak 51.

Ovom odredbom je propisano ostvarivanje prava na prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi.

Članak 52.

Člankom je uređeno ostvarivanje prava na korištenje usluga veteranskih centara. Veteranski centar je javna ustanova za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji, a čije osnivanje i rad je reguliran Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 121/17. i 98/19.) i Zakonom o ustanovama („Narodne novine“, br. 76/93., 29/97., 47/99., 35/08. i 127/19.). Osnivač veteranskih centara je Republika Hrvatska, a u ime osnivača osnivačka prava obavlja Ministarstvo hrvatskih branitelja.

Članak 53.

Člankom se propisuje i detaljno razrađuje pravo na psihosocijalnu pomoć. Iako se psihosocijalna pomoć do sada pružala pripadnicima ove populacije, ista nikada nije na ovaj način bila uređena zakonskim odredbama. Uvođenjem ove odredbe jasno je propisan opseg prava, način organizacije te pomoći, te mjesta gdje se pravo ostvaruje.

Članak 54.

Člankom se propisuje pravo na pravnu pomoć, krug korisnika i opseg prava. Također se propisuje i način organizacije te pomoći, odnosno način i mjesto gdje se ista ostvaruje.

Članak 55.

Zaposlene civilne osobe koje su za vrijeme Domovinskog rata odvedene u zatočeništvo, vrijeme provedeno u zatočeništvu računa se kao staž osiguranja u dvostrukom trajanju, a ako nisu bile zaposlene vrijeme provedeno u zatočeništvu računa se kao poseban staž u jednostrukom trajanju.

Članak 56.

Odredbom se propisuje ostvarivanje prava na oslobođenje naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta.

Članak 57.

Ovim člankom uređuje se pravo na troškove ukopa ekshumiranih i identificiranih nestalih civilnih osoba u Domovinskom ratu, a koje će se razraditi pravilnikom.

Članak 58.

Ovim člankom je određeno da su stranke u postupku ostvarivanja prava iz ovoga Zakona oslobođene od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status.

Članak 59.

Predviđeno da Ministarstvo razvija i provodi projekte i inicijative usmjerene povećanju kvalitete življenja civilnih stradalnika Domovinskog rata korištenjem sredstava strukturnih i investicijskih fondova Europske unije te drugih međunarodnih i europskih instrumenata iz svoje nadležnosti, te sudjeluje u provedbi istih pokrenutih od strane drugih nadležnih tijela.

Članci 60. i 61.

Sredstva za provedbu ovoga Zakona osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Članci 62.

Ovim odredbama propisuje se ustrojavanje Evidencije civilnih stradalnika Domovinskog rata, a čiji način vođenja, pristup i ostalo u svezi vođenjem Evidencije će se razraditi pravilnikom.

Članci 63. do 70.

Odredbama se propisuje početak, trajanje i prestanaka prava predviđenih ovim Zakonom.

Članak 71.

Određuje se prvostupanjsko i drugostupanjsko tijelo koje provodi postupak za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.

Članak 72.

Člankom je predviđeno donošenja pravilnika kojim će se dodatno razraditi odredbe o načinu ostvarivanja statusa i prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, a sukladno uvjetima određenim ovim Zakonom.

Članci 73. do 75.

Propisuje se način dokazivanja činjenica o kojima ovisi ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.

Članak 76.

Odredbom je propisano da se činjenica o uzroku i postotku oštećenja organizma civilnog invalida iz Domovinskog rata, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na ortopedski dodatak, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na dodatak za pripomoć u kući i činjenica nesposobnosti za privređivanje utvrđuje na temelju nalaza i mišljenja liječničkog vijeća koje imenuje ministar.

Naime, uz donošenje Zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata, u tijeku je postupak izmjene Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih

obitelji. Glavni razlog izmjena navedenog Zakona je postupak ostvarivanja statusa HRVI iz Domovinskog rata u kojem trenutačno postoje normativni i organizacijski problemi koji utječu na trajanje postupka daleko izvan zakonskih rokova, a tiču se većinom provođenja stručne procjene u zdravstvenim ustanovama (nedostatak liječnika, upućivanje branitelja u udaljene bolnice koje raspolažu s ljudstvom i kapacitetima...) i vještačenja u Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Prema rezultatima sustavnog praćenja stanja rješavanja zahtjeva za priznavanje statusa HRVI, postupak traje u prosjeku godinu i pol dana što je neprihvatljivo sa zakonskog i moralnog gledišta, a pogotovo imajući u vidu podatke o smrtnosti hrvatskih branitelja. Od 2017. u prosjeku je godišnje umrlo 4600 hrvatskih branitelja. Samo u prva tri mjeseca 2020. umrlo je 1360 hrvatskih branitelja. Značajan udio hrvatskih branitelja koji su podnijeli zahtjev za rješavanje statusa HRVI taj status nisu dočekali.

S obzirom na prethodno navedeno, izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji ukida se prethodna stručna procjena te se uvodi novi model vještačenja prema kojem vještačenja umjesto Zavoda za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom provode liječnička vijeća koje imenuje ministar hrvatskih branitelja.

Navedena liječnička vijeća obavljat će vještačenja u svim postupcima ostvarivanja prava iz Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji za koje je potrebno utvrđivanje uzročno-posljedične veze između bolesti, rane ili ozljede i sudjelovanja u Domovinskom ratu.

S obzirom na prethodno navedeno, i na srodnost, ovim Zakonom je također predviđeno da ista liječnička vijeća vještače u predmetima iz ovoga Zakona.

Članak 77.

Odredbom je propisano da nalaz i mišljenje u prvostupanjskom postupku daje prvostupanjsko liječničko vijeće, a ukoliko su tim nalazom i mišljenjem utvrđene činjenice za stjecanje prava, prije donošenja prvostupanjskog rješenja kojim se priznaje pravo iz ovoga Zakona, taj nalaz i mišljenje podliježe reviziji revizijskog liječničkog vijeća. Nalaz i mišljenje u drugostupanjskom postupku u slučaju izjavljene žalbe daje žalbeno liječničko vijeće. Kako bi se osigurao što veći stupanj objektivnosti, propisano je da sastav vijeća koje će davati mišljenje u drugostupanjskom postupku ne smije biti u istom sastavu kao vijeće koje je obavljalo reviziju u prvostupanjskom postupku. Način imenovanja i metodologiju rada liječničkih vijeća propisuje ministar hrvatskih branitelja pravilnikom.

Članak 78.

U članku se propisuje kada liječničko vijeće donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda stranke.

Članak 79.

Ovom odredbom uređuje se donošenje novog rješenja u slučajevima nakon isteka roka određenog rješenjem u kojem je oštećenje organizma i status određen privremeno do određenog roka.

Članak 80.

Propisuje se postupanje u slučajevima kada kod civilnog invalida iz Domovinskog rata nastupe promjene od utjecaja na postotak oštećenja organizma.

Članak 81.

Člankom je propisana nadležnost za izvršavanje rješenja te da prvostupanjsko tijelo vodi evidenciju o izvršenim isplatama i broju korisnika.

Članak 82.

Člankom se propisuju primanja koja ne ulaze u prihodovni cenzus u ostvarivanju prava iz ovoga Zakona ili prava iz drugih propisa te koja su izuzeta od ovrhe. U izračun prihodovnog cenzusa ne uzimaju se prava po osnovi teške materijalne i životne situacije, smrti, bolesti ili ozljede, a koje ograničenje je u skladu sa samom prirodom tih prava.

Članak 83.

Propisuje se pravo na povrat troškova prijevoza kada je nužan prijevoz korisnika prava iz ovoga Zakona u drugo mjesto radi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona.

Članak 84.

Odredba u vezi troškova postupka.

Članak 85.

Propisana je nadležnost za provođenje upravnog i inspekcijskog nadzora nad provedbom ovoga Zakona.

Članak 86.

Propisuje se naknada štete u slučaju ostvarivanja prava ili isplate novčanih primanja po ovom Zakonu na koju stranka nije imala pravo.

Članci 87. i 88.

Propisuju se šire i preciznije odredbe glede prekršaja za nepoštivanje odredbi ovoga Zakona (u odnosu na važeći Zakon), posebno u odnosu na ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju.

Članak 89.

Člankom su propisani rokovi za donošenje novih i usklađivanje postojećih provedbenih propisa.

Članak 90.

S obzirom da se ovim Zakonom stavljaju van snage odredbe Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata u dijelu koji se odnosi na civilne stradalnike iz Domovinskog rata, a da se ovim Zakonom ne otvara rok za priznavanje prva na obiteljsku invalidninu po osnovi bolesti koji je zatvoren navedenim zakonom, odredbu je potrebno propisati ovim Zakonom.

Članak 91.

Postupci za ostvarivanje statusa i prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata započeti po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, br. 33/92., 57/9.2, 77/92., 27/93., 58/93., 2/94., 76/94., 108/95., 108/96., 82/01., 103/03. i 148/13.), a neriješeni do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, završit će se prema propisu po kojem su započeti.

Članak 92.

S obzirom da je ovim Zakonom predviđeno povećanje osnovice za ostvarivanje prava na osobnu i obiteljsku invalidninu te ortopedskog dodatka i dodatka za njegu i pomoć druge osobe, ovom odredbom je propisano prevođenje postojećih korisnika po službenoj dužnosti na nove iznose prema ovom Zakonu.

Članak 93.

Propisano je stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Sredstva za provođenje Zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2021. godinu i projekcijama za 2022. i 2023. godinu u sklopu razdjela 041 - Ministarstvo hrvatskih branitelja, glave 04105 - Ministarstvo hrvatskih branitelja, aktivnosti A583008 - Civilni invalidi iz Domovinskog rata, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu, u sklopu razdjela 086 - Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, glave 08625 - Hrvatski zavod za zapošljavanje, aktivnosti A689016 - Profesionalno usmjeravanje, informiranje i zadržavanje postojeće zaposlenosti, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu, aktivnosti A689036 - Naknade korisnicima aktivne politike zapošljavanja, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu te u sklopu razdjela 080 - Ministarstvo znanosti i obrazovanja unutar redovnih aktivnosti.

U 2021. godini osigurano je ukupno 7.587.500,00 kuna. Od toga 7.500.000,00 kuna na aktivnosti A583008 - Civilni invalidi iz Domovinskog rata, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu, 7.500,00 kuna na aktivnosti A689016 - Profesionalno usmjeravanje, informiranje i zadržavanje postojeće zaposlenosti, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu te 80.000,00 kuna na aktivnosti A689036 - Naknade korisnicima aktivne politike zapošljavanja, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu.

U 2022. godini osigurano je ukupno 40.175.000,00 kuna. Od toga 40.000.000,00 kuna na aktivnosti A583008 - Civilni invalidi iz Domovinskog rata, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu, 15.000,00 kuna na aktivnosti A689016 - Profesionalno usmjeravanje,

informiranje i zadržavanje postojeće zaposlenosti, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu te 160.000,00 kuna na aktivnosti A689036 - Naknade korisnicima aktivne politike zapošljavanja, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu.

U 2023. godini osigurano je ukupno 60.175.000,00 kuna. Od toga 60.000.000,00 kuna na aktivnosti A583008 - Civilni invalidi iz Domovinskog rata, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu, 15.000,00 kuna na aktivnosti A689016 - Profesionalno usmjeravanje, informiranje i zadržavanje postojeće zaposlenosti, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu te 160.000,00 kuna na aktivnosti A689036 - Naknade korisnicima aktivne politike zapošljavanja, kontu 3721 - Naknade građanima i kućanstvima u novcu.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je bio u prvom čitanju i koji je prihvaćen u Hrvatskome saboru, u Konačnom prijedlogu zakona nastale su određene razlike kao rezultat uvažavanja prijedloga i primjedbi iznijetih između prvog i drugog čitanja.

Na 6. sjednici Hrvatskoga sabora održanoj 19. ožujka 2021. donesen je zaključak da se prihvaća Prijedlog zakona. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

U odnosu na Prijedlog zakona, prema dobivenim primjedbama, prijedlozima i mišljenjima, u tekstu Konačnog prijedloga zakona nastale su sljedeće razlike:

- na prijedlog Odbora za zakonodavstvo nomotehnički je dorađen izričaj odredbi članaka 6., 7., 22., 27., 38., 47., 53., 55., 62. do 65. i 95.
- na prijedlog Odbora za ratne veterane skraćen je rok za donošenje provedbenih propisa tj. pravilnika kojim će se preciznije i detaljnije razraditi mogućnost ostvarivanja prava odnosno onemogućiti ostvarivanje prava onima koji to ne zaslužuju
- preciznije je dorađen članka 36. kojim se propisuje pravo na novčanu naknadu za civilne stradalnike iz Domovinskog rata
- članak 44. je promijenjen na način da određeno da je ostvarivanje prava na besplatne udžbenike za civilne stradalnike iz Domovinskog rata u nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja
- nomotehnički i redakcijski su dorađeni članci 5., 12., 43., 48., 52., 71., 81., 85., 87., 88., 89., 91. i 93.

VI. PRIJEDLOZI, PRIMJEDBE I MIŠLJENJA KOJI SU DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO TE RAZLOZI NEPRIHVAĆANJA

Prijedlozi i mišljenja na Prijedlog zakona izneseni na raspravi u Hrvatskome saboru i njegovim radnim tijelima, a koje predlagatelj nije mogao prihvatiti navode se u nastavku.

U vezi s prijedlogom Odbora za ratne veterane da je potrebno preciznije utvrditi tko su civilni stradalnici iz Domovinskog rata koji će po ovom Zakonu ostvariti prava kako ga ne bi

zlouporabili pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija te u vezi s mišljenjem pojedinih članova Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku da je potrebno preciznije i detaljnije propisati mogućnost ostvarivanja prava, odnosno onemogućiti ostvarivanje prava onima koji to ne zaslužuju, kako ga ne bi zlouporabili pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija, ističemo da je Prijedlogom zakona izričito propisano da pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi koji su sudjelovali u oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku ne mogu ostvariti statuse i prava iz ovoga Zakona. Slična odredba je propisana i u važećem Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata prema kojem su dosad civilni stradalnici iz Domovinskog rata ostvarivali prava, a u ovom Prijedlogu zakona je ta odredba još je više precizirana. S obzirom da se ova zapreka utvrđivala i u dosadašnjim postupcima te da u praksi nije bilo problema, tim više ne bi trebalo biti bojazni da će pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija moći ostvariti prava prema ovom Zakonu, u kojem je ta odredba dodatno precizirana.

Odbor za ratne veterane je predložio da je radi sprječavanja zlouporabe kod ostvarivanja prava potrebno da nadležna tijela imaju popis osoba koje su sudjelovale u agresiji na Republiku Hrvatsku. Prijedlogom zakona izričito je propisano da pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi koji su sudjelovali u oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku ne mogu ostvariti statuse i prava iz ovoga Zakona. Slična odredba je propisana i u važećem Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata prema kojem su dosad civilni stradalnici iz Domovinskog rata ostvarivali prava, a u ovom Prijedlogu zakona ta odredba još je više precizirana. S obzirom da se ova zapreka utvrđivala i u dosadašnjim postupcima te da u praksi nije bilo problema, tim više ne bi trebalo biti bojazni da će pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija moći ostvariti prava prema ovom Zakonu, u kojem je ta odredba dodatno precizirana.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u odnosu na članak 1. Prijedloga zakona iznio je mišljenje da se radi o doslovno prepisanom tekstu iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja, što nije primjereno ovom Zakonu jer se radi o pravima civilnih stradalnika. Predloženo je da predlagatelj razmotri izmjenu članka 1. na način da uz Domovinski rat kao temelj samostalne, suverene i neovisne Republike Hrvatske, kao vrednote istakne i poseban interes Republike Hrvatske za utvrđivanje istine o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata, ostvarivanje njihovih prava, stvaranje uvjeta za povratak svih prognanih i izbjeglih građana Republike Hrvatske te procesuiranje ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata. U svezi prethodno iznesenog mišljenja i prijedloga ističemo da se u članku 1. iznose temeljne vrednote na kojima se temelji ovaj Zakon i koji je usklađen s Deklaracijom o Domovinskom ratu. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i hrvatski narod branili su i obranili Republiku Hrvatsku unutar međunarodno priznatih granica od oružane agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora i Jugoslavenska narodna armija s oružanom pobunom dijela srpskog pučanstva u Republici Hrvatskoj, a ovim Zakonom uređuju se prava civila koji su stradali uslijed navedene oružane agresije. Predmet ovoga Zakona nije stvaranje uvjeta za povratak svih prognanih i izbjeglih građana Republike Hrvatske te procesuiranje ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata te se ne može navesti u članku 1.

U odnosu na članak 2. Prijedloga zakona, Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina iznio je mišljenje da bi svim građanima Republike Hrvatske, neovisno o prebivalištu i boravištu u vrijeme stradavanja, trebalo omogućiti priznavanje prava iz Prijedloga zakona ukoliko je stradavanje bilo na području Republike Hrvatske. Prijedlogom zakona predviđeno je da će svatko tko je imao prebivalište ili boravište, odnosno iz opravdanog razloga boravio na

teritoriju Republike Hrvatske (a ne kao pripadnik ili pomagač neprijateljskih postrojbi) i pritom stradao kao nevina žrtva, moći ostvariti pripadajuća prava uz uvjete propisane Zakonom.

Što se tiče primjedbe Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina da je članak 4. nejasan, smatramo da je riječ o uobičajenom postupanju da se u slučaju ako posebnim propisom nije što drugačije propisano, primjenjuju opći propisi.

U vezi s prigovorom Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na odredbu članka 76. kojom se dokazi kojima se dokazuje ostvarivanja statusa civilnog stradalnika iz Domovinskog rata ograničavaju na isprave nadležnih tijela Republike Hrvatske i dokaze koji će se odrediti pravilnikom. Istaknuto je da bi dokazivanje trebalo omogućiti i ispravama iz drugih država ili međunarodnih organizacija koje su zbrinjavale stradalnike. Naime, civilnim žrtvama je, osim u zdravstvenim ustanovama Republike Hrvatske, medicinska pomoć pružana i u zaštićenim zonama UN-a, no i u drugim državama. Nejasno je zašto se u Prijedlogu zakona onemogućava dokazivanje izjavama svjedoka, što je uobičajeno u upravnom postupku, a pravila kojeg će se primjenjivati sukladno izričitim navodima predlagatelja, nego se dokazivanje ograničava na propisane dokaze koji se mogu upotrijebiti za dokazivanje. Prijedlogom zakona propisani su nužni dokazi koje je potrebno pribaviti, a radi jedinstvenog postupanja u pravilniku će se propisati i ostali potrebni dokazi, a što je praksa i u drugim upravnim postupcima. Uobičajeno je propisati koje je dokaze potrebno priložiti uz zahtjev. Zakon o općem upravnom postupku predviđa mogućnost da ako za utvrđivanje određenih činjenica ne postoje drugi dokazi, da se za utvrđivanje takvih činjenica može kao dokazno sredstvo uzeti i izjava stranke. Nadalje, Zakon o općem upravnom postupku propisuje koje će se činjenice i okolnosti uzeti za dokazane, utvrđuje se na temelju svih dokaza zajedno te na temelju rezultata cjelokupnog postupka. Dakle, korištenje izjava svjedoka nije isključeno, ali po naravi određenih činjenica ne može se svaka činjenica utvrđivati na temelju izjava svjedoka. Tako npr. osoba koja je uslijed okolnosti Domovinskog rata zadobila ranu ili ozljedu koja je kao takva utjecala na oštećenje organizma više od 20 % ne može se utvrđivati na temelju izjava svjedoka, za očekivati je da je takva osoba morala potražiti liječničku pomoć te da o tome postoji barem neka medicinska dokumentacija ili neki pisani trag.

Na prijedlog Odbora za ratne veterane da se odredba članka 76. stavka 3. izbriše zbog nejasnog definiranja načina ostvarivanja statusa civilnog stradalnika iz Domovinskog rata radi pribavljanja drugih dokaza, ističemo da je definicija civilnog stradalnika dana u člancima 8. do 10., a u članku 76. Prijedloga Zakona, koji u Konačnom prijedlogu zakona postaje članak 73., propisani su nužni dokazi koje je potrebno pribaviti, a radi jedinstvenog postupanja u pravilniku će se propisati i ostali potrebni dokazi, što je praksa i u drugim upravnim postupcima.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina iznio je primjedbu na odredbu članka 5. Prijedloga zakona kojom se utvrđuju osobe, koje ne mogu ostvariti prava civilnih stradalnika, pri čemu izričaj „pomagači“ neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija nije dovoljno određen, te bi u provedbi moglo biti arbitrarnosti jer se tim pojmom ne može predvidjeti krug osoba na koje bi se mogao primijeniti navedeni članak. Istaknuto je da treba točno znati ulaze li u navedeni krug osobe koje su pomagale na način da su topnicima dodavale punjenja za topove ili osobe koje su oprale rublje pripadnicima neprijateljskih vojnih postrojbi. U vezi s prethodno navedenim ističemo da je propisom unaprijed nemoguće pobrojati apsolutno sve situacije koje bi značile da je određena osoba bila pomagač neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija te je stoga u Prijedlogu zakona, jednako kao i u Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, korišten pojam: „pomagač neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija“ koji je odrediv pojam.

U vezi s prijedlogom Odbora za zakonodavstvo da je u članak 92. – potrebno odrediti i donošenje pravilnika iz članka 45. stavka 2. i članka 46. (dopuniti odredbu stavka 2. ako je isti rok donošenja), ističemo da se na navedene pravilnike odnose odredbe članka 92. stavaka 3. i 4. Naime, pravo na stipendiju za civilne stradalnike iz Domovinskog rata već je predviđeno Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata te je razrađeno važećim *Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju na temelju socio-ekonomskoga statusa* („Narodne novine“, br. 83/18.) koji je donesen na temelju članka 88. stavka 4. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka USRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – Odluka i Rješenje USRH, 60/15. – Odluka USRH, 131/17.) i članka 48.d Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, br. 33/92., 57/92., 77/92., 27/93., 58/93., 2/94., 76/94., 108/95., 108/96., 82/01., 103/03. i 148/13.). Tako je npr. određeno da se studenti iz članka 3. ovoga pravilnika mogu se natjecati za dodjelu državnih stipendija, između ostalog u kategoriji: „D-1 – studenti koji su djeca osoba poginulih, umrlih i nestalih pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata te djeca mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata čije je oštećenje nastalo pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. istog zakona, mirnodopski vojni i civilni invalidi rata čije je oštećenje organizma nastalo pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. istog zakona“ . S obzirom na strukturu pravilnika i kategorije za koje se uređuje ostvarivanje državne stipendije nije moguće, a niti je to svrsishodno, donijeti poseban pravilnik kojim bi ovo pravo bilo regulirano samo za kategoriju civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, već je nužno uskladiti postojeći Pravilnik. Isto tako, u svezi pravilnika iz članka 46. Pravilnika, ističemo da je pravo na prednost pri smještaju u učeničke i studentske domove za civilne stradalnike iz Domovinskog rata već bilo predviđeno Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata te je razrađeno važećim *Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava redovitih studenata na subvencionirano stanovanje* („Narodne novine“, br. 63/19.). Navedeni pravilnik je opći propis koji definira način i uvjete ostvarivanja prava na subvenciju smještaja u učeničke domove te pritom definira izravno pravo ili dodatne bodove za pojedine skupine npr. za korisnike iz Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članove njihove obitelji ili Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata. Tako se npr. u članku 7. uređuje pravo za „Studenti, djeca poginulih, umrlih i nestalih pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, studenti koji su civilni invalidi rata čije je oštećenje organizma nastalo pod okolnostima iz članka 8. navedenoga zakona te studenti, djeca mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata I. skupine sa 100 % oštećenjem organizma“, a s obzirom na to da se civilni stradalnici izdvajaju iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, potrebno je u pravilniku navesti i korisnike iz novog Zakona. Dakle, pravo na stipendiju i pravo na prednost pri smještaju u učeničke i studentske domove već je postojeće pravo iz važećeg Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida, a koje je već razrađeno općim pravilnicima kojim se ista prava, prednosti, dodatni bodovi i slično dodjeljuju i drugim kategorijama iz drugih resora. Stoga, umjesto donošenja novih pravilnika, postojeće pravilnike treba uskladiti s ovim Zakonom.

Primjedbe iznesene u raspravi u Hrvatskome saboru tiču se većinom odredbe članka 5. i mogućnosti ostvarivanja prava predviđenih ovim Zakonom za agresore, o čemu je već dano obrazloženje u prethodnom tekstu kao i u samoj raspravi u Hrvatskome saboru.